Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 267 (13981) | 1972 оной ноябриин 12, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ТҮРҮҮ ХҮНЭЙ ҮГЭ

ОВЕТ ВРАЧ — РАДАЙ ЭМШЭН

Г. НАМЖИЛЦЫРЕНОВ,
ряадай АССР-эй габьяата врач,
-Үдэ городой түргэн туһаламжын
станциин главна врач

...ундэтэ нэрэ зэргэдэ эмшэд энэрхы ...сэдьхэлэйнгээ эрмэлзэлээр, шэн зо- ...лаараа суурхан хүртөө. Арад ...үүлһэн, үзүүлжэ байгаа тэдэнэ- ...туһые манай ороной эрхэтэн бү- ...үдэрэйнгөө байдал дээрэһээ, улам ...байгаа эмнэлгын, һэргылэлгын ...бүүлгануудһаа эли тодоор харана ...эл жэшээ дурдабал, Октябриин ...урда тээхиһээ хүнэй дунда ...һан хоёр дахин һунаагдажа, да- ...эшэ наһа наһалдаг болоо. Ариг ...эмнэлгэ-һэргылэмжын хэмжээнүү- ...ээр бэелүүлһэнэй ашаар манай ...р урдань үзэгдэдэг элдэб тахал ...ндэһөөрөө усадхагдаа.

...энхэ элүүрэй, ута наһанай түлөө ...эз шадабаряа элсүүлхэ хүндэтэй, ...атай уялгаяа эмшэдэймнай һай- ...үүлхэ ябадалдань шухала арга ...үдые гүрэн түрэмнай дүүрэнээр ...хододоо оролдоно, мүнгэ зөөриие ...үй һомолно.

...табан жэлэй түсэбөөр арад зоной ...хамгаалха хэрэгтэ жэл соо һомол- ...з зөөриие ороноймнай хүн бүхэн- ...бал, гуша гаран түхэриг хүртэнэ.

...бүхы эмнэлгын, туһаламжын ...үй миинтэ байхада, капиталис ...тэ үбшэлһэн хүн мүнгэ зөөригүй ...лүүлхэ аргагүй, удаан үбдөө һаа, ...эмшэдые хулһэлдэг байна. Жэ- США-да имагтал эмшэндэ үзүү- ...хын тулада 25 доллар хүрэтэр ...нэгэ үдэр больницада хэбтэһэнэйн- ...23, аппендицидээ отолуулжа ...хүүлбэл 171 доллар гаргашалдаг ...Мүнөө эмнэлгын түлөөһэнэй хэм- ...ээ дээшээ боложо байнхай. Тиин ...гүрэнүүдтэхи врачнууд нэн ...зөөриин шуналда дашуурдаг, эм- ...хэрэгтэ ёһо тэдысээр хандаха ...лодог юм.

...орондо бүхы зоной жаргалта бай- ...оммунизм байгуулхын түлөө тэм- ...вет ажалшадай, бүхы эрхэтэдэй ...хэ ябахын, улам эдэбхитэйгээр ...нь, һураха, хүгжэхынь тулада ...элүүрые хамгаалгын бүхы хүдэл- ...эд бэлиг шадабаряа, хүсэ шада- ...нгүй хүдэлдэг. Энээнһээ ондоо ...ангин уялга тэдэнэрэй урда бай-

...зүрхэнһөө оролдожо хүдэлдэг, ...домтой, эрхыдээ эмтэй» болоһон, ...ндоо алдаршаһан врачнууд манай ...доторшье олон. Республикада- ...үрые хамгаалгые үндэһөөрнь һай- ...мүнөөнэйнь хүгжэлтэдэ хүргэл- ...хэдэй дундаһаа аха болохоород ...ай түлөөлэгшэд, РСФСР-эй бо- ...адай АССР-эй габьяата врачнууд ...р Д. М., В. М. Дудинууд, Г. П. В. К. Белоусов, Е. М. Никифо- ...он бусадые доро дохин хүндэл- ...тгаа бэрхэ эмшэд боложо суур- ...удаан, амжалтатайгаар мүнөө хү- ...Федерациин болон Буряадай врачнууд К. Д. Шопхоев, С. С. ..., З. Б. Бадмаева, З. Л. Баханова, ...осова болон бусад нүхэдтэ эм- ...шэдэй, бүхы зоной зүгһөө ха- ...эһэнэй баяр хүргэлтэй.

...республикада түрүүшынхеэ хү- ...дэ операци хэжэ эхилээд, мүнөө ...й хүдэлжэ байһан бүлэг хирург- ...ударидагша, хүмүүжүүлэгшэ, Верховно Соведэй депутат Андрей ...тьевич Жалсараевые мүн лэ хүн- ...тэмдэглэлтэй.

...он түрүү зэргэдэ ябаа бусад эм- ...алай баян дүй дүршэл, совет врачай нэрэ зэргые хүндэтэйгөөр абажа ябадаг һайхан жэшээнь залуу мэргэжэлтэдтэ һургаал, заабари боложо үгэхэнь дамжаггүй.

Бодото хүдэлмэриин баян дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтануудые ажалдаа шадамараар нэбтэрүүлэн, шиидхэбэрез хүсэд олоогүй орёо асуудалнуудые хүсэлдүүлхые оролдодог залуу мэргэжэлтэдэй олошоржо байһаниие һайшаалтай. Кандидатска диссертацние амжалтатайгаар хамгаалагшадай дунда республиканска больницын нюдэнэй үбшэнэй таһагые даагша Н. Б. Боянова, республикын ревматологическа түбые даагша Ю. В. Мункоев, үхибүүдэй нюдэнэй врач Н. Я. Вилина гэгшэдые онсолон тэмдэглэлтэй. Манай Буряадһаа олон врачнууд Москва, Ленинград, Ташкент, Тбилиси, Новосибирск, Новокузнецк городуудай эмнэлгын ехэ гуламтануудта орожо, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Жэл бури республикымнай эмнэлгын газарнууд үргэдэн олошорно, һүүлэй үеын техникэ, тухеэрэлгэнүүдээр һэльбэгдэн шэнэлэгдэнэ. Эмшэдэй мэргэжэл шадабаряа нарижуулан дээшэлүүлхэ курсанууд, семинарнууд республиканска больницын, медучилищиин дэргэдэ хүдэлнэ. Медицинын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ салин хулһыень дээшэлүүлхэ тухай энэ жэлдэ парти, правительствымнай гаргаһан тогтоол эмшэд тухай халуун анхаралай элитэ үшөө нэгэ гэршэ болоно.

Тобшолон хэлэхэдэ, арад зоной элүүр энхые хангаха — бидэнэр, врачнуудай арюун уялгаяа дүүргэхэ гүйсэд арга боломжо бии. Тэрэниие ашагтайгаар, дүүрэнээр хэрэглэхын тулада бүхы эмшэд даажа абаһан хүдэлмэридөө ехэ харюусалгатайгаар хандаха, эмнэлгынгээ хэрэгтэ мүнөө үеын шэнэ аргануудые шадамараар хэрэглэхэ зэргэтэй.

Улаан-Үдэ городой түргэн туһаламжын станциин коллектив энхэ элүүр хамгаалха тэмсэлэй түрүү зэргэдэ хүдэлнэ. Жэлэй алишье сагта, һуни, үдэрые илгадгүй, хүнэй ами наһые абархын тулада туһаламжа үзүүлхээр хододоо бэлэн байдаг. Гэнтын усалда, түргэн үбшэндэ дайрагдажа, хүнэй амин голой хялгааһан дээрэ аһасалдажа байһаниие тэхэрүүлһэн ушар баримтануудые тоолохо болоо һаа, олон. Гэнтэ хүрэдэг зүрхэнэй түргэн үбшэнһөө (инфаркт миокардаһаа) абардаг врачнууд В. М. Дудин, И. Л. Кубанцёва гэгшэдэй толгойлдог бүлэг һүүлэй арбан жэлэй туршада хүнүүдтэ сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлөө. Тус бүлэгэйхидэй шэн зоригто тэмсэлэй ашаар мүнөө хоёр зуу гаран хүн үхэлэй һабарһаа абаруулһан, мүнөө ямаршьегүй эдэгэшэнхэй, ажаллажа байдаг.

Түргэн туһаламжын станциинхидһаа өөрэгүй шанга харюусалгатай газарта, врачебнэ участогуудта, фельдшерско-акушерскэ пунктнуудта хүдэлдэг эмшэдэй үдэр бури харуулжа байһан жэшээтэ ажал хүдэлмэри тухай хэлэхэ болоо һаа, мүн лэ захадаа хүртэшэгүй олон баримтануудые дурдамаар. Теэд тэдэнэрэй ажал хэрэг бүгэдэндэ мэдээжэ, олондо һайшаалтай.

Врач. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн тухайгаа институдһаа үнэмшэлгэ абахадаа, залуу мэргэжэлтэ бүхы хүсэ шадалаа, һайхан сэдьхэлээ хүнэй энхэ элүүрэй түлөө зорюулхаб гэжэ багшанарайнгаа, нүхэдэйнгөө урда, бүхы арад зонойнгоо үмэнэ тангаригладаг заншалтай. Энэ шахаа тангаригаа эмшэн бүхэн хододоо арюун сэбэрээр абажа ябаг!

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНГАР · ДЭЛИСЭ

ЖОЛООШОДТО — УЛААН ТУГ

Республикын Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной совет ургаса хуряалгын ба хүдөө ажахын продукци бэлэдхэлэй үедэ ажахынуудта хүдэлһэн автоколоннонуудай хүдэлмэриин дүн гаргаба.

«Трансельхозтехникын», Сэлэнгын транспортна предприятиин автоотряд (автоколонныи начальник М. К. Пчёлкин, нютагай комитедэй түрүүлэгшэ С. Д. Рябов) түрүү һуури эзэлжэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан тугта, 1000 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэбэ. Энэ колоннын жолоошод Сэлэнгын аймагай ажахынуудта хүдэлжэ, даабаряа 164 процент дүүргэһэн байна.

МҮРЫСӨӨНДЭ ХАМ ОРОЛСОНХОЙ

Хурбын совхозой малшад Лев Будаев, Намсарай Пурбуев, Цыбден Данзанов гэгшэд Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой малшадай үүсхэлые нэгэн дуугаар дэмжэбэ. Тэдэнэр Бааза гэжэ газарта гүрэндэ тушаагдаха 200 толгой шахамалнуудые харууһална.

Эдэнэр малаа үдэртөө 3—4 дахин элдэб янзын хоолоор эдеэлүүлнэ. Гүрэндэ тушаагдаха болоторынь толгой бүриин шэгнүүрые 340—350 килограммда хүргэхэ зорилготой.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хориин аймаг.

Аймагай «Улаан Аха» колхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй һаранuудта үнеэн бүриһөө мянган килограммһаа доошо бэшэ һү һааха гэһэн Хяагтын аймагай Алтайн совхозой малшадай урмае халуунаар дэмжэжэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэжэ шиидэнхэй. Тус колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 107, һү—167, нооһо—101 процент дүүргэһэн байна.

Мүнөө малшад холын бэлшээриһээ бусажа ерэнхэй, үбэлжөөндэ орожо эхилбэ. Колхозой В. М. Ошоровой даадаг бригадын барилгашад малай

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭН

байрануудые дулаална, шэбхыень сэбэрлэнэ. Тэдэнэр Мойлто, Обоото гэжэ нютагуудай малай байра дулаалжа дүүргэбэ.

Мүн ажахын һаалишад абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тулада ажалайнгаа эршэ улам шангадхана. Һаалишад Г. Х. Сандакова, Д. Б. Дылгырова, Я. М. Ошорова, С. Д. Гармаева, С. Л. Добшонова гэгшэд түсэб даабаряа дүүргүүтэй байна.

Д. ДУГАРОВ.

АРБА ҺАРЫЕ—АМЖАЛТААР

Буряадай мебелиин, модо болбосоруулгын комбинадай коллектив СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, энэ жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 1500 кубометр модо хюрөөдэхэ, 150 мянган түхэригэй продукци худалдаха уялга абаһан байгаа.

Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Комбинадай коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлээ. Жэлэй 3-дахи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин, министерствын болон профсоюзай ЦК-гай 2-дохи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэжэ байгаа коллектив 10 һарынгаа түсэб холо үлүүлбэ. Даабариһаа гадуур 180 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаа, 1000 кубометр модон хюрөөдэгдөө.

Социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан үйлэдбэриин түрүүшүүл комбинадта олон. Рамщик Василий Павлович Никифоров, модо тайрагшад Савелий Афанасьевич Занданов, Федор Павлович Яковлев, Алексей Яковлевич Рогов энэ жэлэй даабариие болзорһоонь холо үлүүлэн дүүргээд, 1973 оной түсэбөөр ажаллажа эхилээ.

Ойн һайндэрэй дүтэлхэ бури социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа байна.

Д. АЮШЕЕВ.

ЛВРЗ-гэй инструментальна цехэй коллектив соо слесарьнүүдэй бригадир П. И. Водоломовой хүтэлбэрилдэг бригада эрхим ажалаараа суурхадаг юм. Бригадын гэшүүд үдэр бүриингөө даабариие 130—140 процентээр дүүргэхэ, ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтаха гээд шиидэнхэй. Тус бригада социалис мүрысөөндэ саг үргэлжэ шалгарна. Эндэ ажалай ветеранууд олон юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) үйлэдбэриин ветеранууд — коммунист, слесарь С. М. Маркевич, бригадир П. И. Водоломов, слесарь Н. И. Лобынцев, токарь В. И. Рютин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АЖАЛША ЗАЛУУШУУЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН УУЛЗАЛГАДА ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ ханинар!

Өөрынгөө бүхэдэлхэйн уулзалгада сугларһан Таанарые, ажалша залуу үетэнэй түлөөлэгшэдые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Ажалша залуушуул — материальна ба оюун бодолой баялигуудые бии болгогшодой улам үргэдэжэ байгаа отряд — бүхы ажалшадай эрилтэнүүдые, имагтал шухала эрмэлзэлнүүдые бэелүүлхын түлөө, эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө, арадуудай национальна, социальна талаараа сүлөөрхын түлөө, монополинуудай дарлалтада империалис түримхэйлэлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй замда бүри эрид шууд жагсан бодожо байнхай гэжэ мэдэрхэдэ, аятай байна. Залуушуул хадаа хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй зэргэдэ жагсан, профсоюзууд ба олониитын демократическа эмхинүүдтэ нэгэдэн, мүнөө сагай түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ шухала. сэхэ хэлэбэл, зайлашагүй хубитаяа оруулха хаба шадалтай гэһэн этигэл найдабариемнай энэ ушар улам батадхана.

Мүнөө сагта агууехэ хубилалтануудай болохые хаража, хабаадажа байнабди, хуушан, хархис юумэндэ шэнэ, түрүү байдалай эсэргүүсэһэн хатуу шанга тэмсэлэй үедэ ажаһуунабди. Мүнөөнэй мянган жэлэй дүүрэхэ тээшэ дэлхэйн байдалай ямар болохонь олонхи ушарта далаад онуудай залуушуулһаа дулдыдаха байна. Хүн түрэлтэнэй ерээдүйн байдалай түлөө тон ехэ харюусалгые залуушуул дааха болоно. Юундэб гэхэдэ, ерээдүйн байдал залуушуулда хамаатай, ажалшан арадта хамаатай байна бшуу.

Шалгармал зэбсэг—нягта эмхидэл, бата нэгэдэлтэ ябуулга, интернациональна ёһоор һаналаа нэгэдэлгэ ажалша хүнүүдтэ, түбхын түрүүн хүдэлмэришэн ангида бии. Залуушуул дэлхэйе шэнэдхэн хубилгахын түлөө, социальна ба политическэ эрхэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэхэдээ, ажалшадай уласхоорондын хани холбооной алдарта ёһо заншал арьбадхахань шухала.

Таанар гайхамшаг һайндэрэй — олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн социалис гүрэнэй эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ Советскэ Союзай ниислэл хотодо сугларбад. Арадуудай хани барисаан дотор али тухай ехэ зохёон байгуулхы, шэнэдхэн хубилгагша хүсэнэй бүрилдэнхэй байһые, тэгшэ эрхэтэ нацинуудта хабаатай ажалшадай нэгэдэмэл бүлэ дотор залуушуулай али тухай алдарта һайхан үүргэ дүүргэжэ шадаха байһыень манай революци, коммунис байгуулалтын дүй дүршэл үнэншэмэ тодоор элирхэйлэн харуулаа.

Уулзалгада хабаадагшад дэлхэйн бүмбэрсэгэй элдэб хубинуудһаа, 100 гаран оронһоо ерэбэ. Таанар социально-экономическа ондо ондоо байгуулалтануудд дотор ажаһуунат, политическэ элдэб янзын үзэл бодол ба хараа шэглэлнүүдые түлөөлнэт. Гэхэ зуура, олон юумэтнай адли — гансашье залуу наһан бэшэ, мүн бүхы хүнүүдэй, сүлөөтэй, тэгшэ эрхэтэ, зол жаргалта байдалтай болохо гэдэг хүсэл эрмэлзэлэй илан мандалгын аша туһада үгэеэ ойлголсохо, харилсаа холбоо байгуулхэ гэжэ эрмэлзэдэг байнат.

Бүхэдэлхэйн уулзалгын амжалтатайгаар үнгэрхыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб. Энэ уулзалга таанадые шэнэ дүй дүршэлөөр, шэнэ суртал бодолнуудаар баяжуулха, дэлхэйн түрүү залуушуулай уласхоорондын харилсаа холбооё саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхээр нүлөө ехэтэй урмашуулга болохонь дамжаггүй.

Л. БРЕЖНЕВ.

ЗАЛУУШУУЛАЙ УЛАСХООРОНДЫН КОНФЕРЕНЦИ

«Мүнөө сагай общество доторхи ажалша залуушуул, өөһэдынгөө эрхын, социальна дэбжэлтын, национальна бэеэ даадаг байдалай ба эб найрамдалай түлөө тэдэнэй тэмсэл» гэһэн асуудалтай уласхоорондын конференци ноябриин 10-най үдэр Москвада нээгдээ. Энэ конференци ажалша залуушуулай уласхоорондын уулзалгын түхэлтэйгөөр үнгэргэгдэнэ.

СССР-эй залуушуулай эмхинүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. И. Янаев конференциие нээбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгын бэшэгые конференцидэ хабаадагшад ехэ баяртайгаар угтаа. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв тус бэшэгые уншаба.

(ТАСС).

ЭРДЭМТЭДТЭ — ШАНГУУД

Нефтиин геологи ба физикын һалбаринуудаар научна эрхим шэнжэлгэнүүдые хэһэнэйнь түлөө СССР-эй Наукануудай академиин президиум ноябриин 9-дэ академигууд И. М. Губкинай, А. Ф Иеффейн нэрэмжэтэ шангуудые олгобо.

«Байгаалиин газай геохими» гэжэ монографиинь түлөө химиин эрдэмэй доктор В. А. Соколовто (наһа бараһанайнь һүүлээр) Курск шадарай юрэ бусын суранзата түмэрэй баялиг шэнжэлэн олоогшодой нэгэн академик И. М. Губкинай нэрэмжэтэ шан олгогдоо.

Замбуулиндахи, газар дээрэхи, тэрэнэй агаар соохи газуудые олон жэлдэ шэнжэлһэнэй дүнгүүд энэ зохёол дотор согсологдонхой. Нефтиин ба газай анхан бии болоһон, саашадаа хубилан бүрилдэһэн тухай асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа.

Шэнгэн бодос соогуур электронуудай дамжан гаралгые туршан шэнжэлһэнэйнь түлөө физико-математикын эрдэмэй доктор А. Р. Регельдэ академик А. Ф. Иоффейн нэрэмжэтэ шан олгогдобо.

Эрдэмтын энэ зохёол полупроводнигууд ба хатуу бодос тухай эрдэм наукада шэнэ хуудаһа нээнэ.

СОВЕТ МИЛИЦИИН ҺАЙНДЭР

Бүхы оромнай ноябриин 10-да Совет милициин үдэрые тэмдэглээ. Энээндэ зорюулагдаһан баярай суглаан Союзуудай байшангай Колонно зал соо боложо, Москва хотын, ниислэлэй областиин ажалшадай, олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, дотоодын хэрэгүүдэй зургаануудай ветеранууд, Совет милициин отличнигууд сугларaa.

Президиумдэ нүхэд А. П. Кириленко, П. Е. Шелест, КПСС-эй ЦК-гай, КПСС-эй МГК-гай ба МК-гай, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, министерствэнүүд болон албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, олониитын түлөөлэгшэд һууба.

Хүндэтэ президиумдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое ехэ баяртайгаар һунгаа.

СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр, генерал-полковник **Н. А. Щелоков** Совет милициин 55 жэлэй зам тухай, революциин аша туһада, социалис гүрэндөө тэрэнэй хизааргүй үнэн сэхээр алба хэдэг тухай элидхэбэ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые үндэр дуутаар баталаа.

(ТАСС).

АЖАЛАЙ ЖАГСААЛ

...ЦИИН ЭЭЗД — ...НИЗАТОРНУУД

...НА. Черниговскэ об- ...таряашад аяар 120 ...гектарта таригдаһан ...н баян ургаса ху- ...үргэнхэй. Республи- ...и энэ эгээл ехэ план- ...эд оньһожоруулагда- ...нуудай механизатор- ... Үнгэрһэн зунай ган ... тэдэнэр шангаар ...агротехникын зааба- ...ар хэрэглэһэн, газа- ...ндэ хэрэгтэй хамаг ...э элбэгээр оруулһан

...заторнуудай гарга- ...долго дэмы үнгэрөө- ...рим ажахынуудтань ... 250 центнер хар- ...уряагдаа. Черниговской Чкаловай нэрэм- ...оз гектар бүриһөө ...нер, Коропско райо- ...ова Украина» кол- ...6 центнер хартааб- ...ай.

...ГАЗАРАЙ ҮРЭ ЕХЭ

... Туя-Муюнай го- ... дайдада мотоорой ...таһалданагүй. Эн- ...газар элдүүрилэн ... «Пахтачи» совхо- ...низаторнууд арбада- ...таа үнгэргэбэ. ...лдэ хлопогой баян ...ээ. Гертар бүриһөө ... түүхэй хлопок хуряагдана. Хэдэн жэлэй саадатаа эндэхи ажалшад иимэ үндэр баян ургаса абахабди гэжэ ой ухаандаашье оруулаагүй байһан. Шулуугаар тоборюутаһан, хадхууртай хартаганаагаар хушагдаһан Туя-Муюнай талада урдань хоёр бухэнтэй тэмээнүүд лэ бэлшэдэг һэн.

Эхэ оронойнай олон заха хизаарнуудһаа ерэһэн ирригаторнууд энэ талада ажамидарал үгэжэ шадаа. Тэдэнэр богони болзор соо Урда Киргизэй Кичик-Алай гэжэ уулын хормойдо ехэ сөөрэм тогтоожо, хооһон тала байһан энэ дайдые ашаглажа эхилэнхэй.

Туя-Муюн хлопок таридаг район болоо. Мүнөө «Пахтачи» совхоз гурба шахуу мянган гектарта хлопок тарина. СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ совхоз Эхэ орондоо таба мянга шахуу центнер хлопок худалдаха уялга абаһан байна. Тус ажахыда хориһоо дээшэ үндэһэ яһанай түлөөлэгшэд ажаллажа, тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэхөөр шиидэнхэй. Мүнөө тэдэнэр 4 мянга шахуу центнер хлопок гүрэндөө худалдаад байна.

ЭГЭЭЛ БҮДҮҮН СОРГО

АЗЕРБАЙДЖАН. 2,5 метр диаметртэй, 18 миллиметр зузаантай эгээл бүдүүн сорго «Азнефтехиммонтаж» трестын Сумгаидай заводто бүтээгдэжэ эхилбэ. Баку хотын водопроводой барилгашад иимэ асари бүдүүн соргонуудые абажа захалаа. Энэ соргын ашаар Азербайджанай ниислэл хотодо секунда соо 11,5 кубометр уһан дамжуулагдаха.

Иимэ бүдүүн соргонууд тон бүхэ, найдамтай буладаар бүтээгдэхэ ёһотой. Тиимэ хэрэгсэл Днепропетровскын, Таганрогой металлургнууд эльгээнэ.

Табан жэлэй һүүл багта сумгаидайхид арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хэрэглэгдэхэ иимэ соргонуудые гурба дахин ехэдхэхээр хараална. Мүнөө эндэ шэнэ цех, поточно лини баригдана, продукциин шанар шалгаха рентгеновскэ аппаратура тодхогдоно.

ҮЗЭГДӨӨГҮЙ БАЯН УРГАСА

КАЗАХСТАН. Энэ жэлдэ Чимкентын областиин «Кзыл-Тан» колхозой тарящад гектарһаа 700 центнер кукурузын эшэ, набшаһа хуряагаа. Үзэгдөөгүй баян ургаса! Тус ажахын зуун гектар талмай дээрэһээ урдань үзэгдөөгүй ехэ ургаса абтаа, малдань бардам хүрэхэ силос дарагдаа. Үндэр баян ургаса газарайнь хүрьһэ элдүүрилгэ ба харууһанһаа болоо: гектарта 3—4 центнер фосфорно үтэгжүүлгэ, аммиачна селитрэ оруулһан, һайнаар уһалһан байха юм.

Кукурузын силостэ белок ехэтэй соя нэмэлсээ.

ВОРОНЕЖОЙ МАРКАТАЙ

РСФСР. Воронежой томо предприятинуудай нэгэн болохо хүндэ прессүүдые бүтээдэг заводой коллектив СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэбэ. Даабариһаа гадуур юһэн пресс, кузнечнэ үйлэдбэридэ хэрэгтэй хоёр автомат-лини, хүдөө ажахын техникэдэ хэрэгтэй 400 мянган түхэригэй запчасть гаргаа.

Воронежой заводой маркатай кузнечнэ прессүүдые хэрэглэдэггүй томо предприяти орон доторнай үсөөн юм. Мүнөө эндэ бүтээгдэдэг бүхы агрегадуудай 40 процент заводой өөрын тамгатайгаар хэрэглэгшэдтэ эльгээгдэнэ.

ОРОЙН ОВОЩ ТАРИГДАНА

УЗБЕКИСТАН. Морковь, капуста, свекло болон бусад овощ орой тариха талаар түсхай мэргэжэлтэй ажахынууд Ташкентын областьдо байгуулагданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ тарилга түлэг дундаа. Ургамалай талаар бүхэсоюзна институдай Дунда Азиин туршалгын станцида бии болгогдоһон, үндэр ургаса үгэдэг «майский вира» гэжэ сортын чеснок түрүүшынхиеэ намар таригдаба. Энэ сортын чеснок гектарһаа арбан тонно ургаса үгэдэг юм.

Намар таригдаһан овощой ургасые март—апрель соо хуряахада таатай байһыень һүүлэй жэлнүүдэй дүй дүршэл элирхэйлбэ. Энэ намар гурба мянганһаа дээшэ гектарта оройн овощ таригдаба. Мангирынь үшөө август һарада һуулгагдаһан байна.

ТАСС-ай корр.

КПСС-эй райкомуудта

ХИНАЛТЫН ҺУЛАҺАА

ХЭЖЭНГЭ. Худанай совхоздо һү һааха, гүрэндэ худалдаха талаар социалис уялгануудаа хэр дүүргэжэ байһан тухай асуудал КПСС-эй райкомой бюро дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ. Совхозой главна зоотехник П. И. Баинов тоособо.

СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ хангахын түлөө мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэнхэй. Энэ талаар совхозой дирекциин, партийна ба профсоюзна организацинуудай зүгһөө эмхидхэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ бюро дээрэ тэмдэглээ. Энээн дээрэһээ боложо нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, һү һаалга, гүрэндэ худалдалга доошолһон байна. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлэй 9 һарын туршада совхоздо хамтадаа 9.097 центнер һүн һаагдаһан, 7.328 центнерынь гүрэндэ худалдагдаһан байбал, байгша оной энэ үе соо һү абалга 832 центнерээр, гүрэндэ худалдалга 780 центнерээр хорһон байна. Үнеэн бүриһөө һү [illegible]алгашье мүн лэ бага болоо. Һү һаалга, худалдалгын хойноһоо ямаршье хиналта шалгалта хэгдэнэгүй, һаалиин фермэнүүдтэ тэжээл буйлуулагданагүй, малай эдеэлүүлгэ, харууһалга хангалтагүй байһаар. Сагаан-Нуурай һаалиин гүүртэ мүнөө болотор үбэлжэлгэдэ бэлэн болоодүй, үнеэдэйнь байра заһабарилагдажа дүүрээдүй.

Партийна, профсоюзна организацинууд малшадай дунда политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулна. Социалис мүрысөөнэй дүн хаһа сагтань гарганагүй гэжэ шүүмжэлэгдэбэ. Һү һааха, гүрэндэ худалдаха гүрэнэй түсэбэй, абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтые заатагүй хангаха шухала хэмжээнүүдые дары абахаар совхозой дирекци, партком уялгалагдаба.

Р. ЦЫМПИЛОВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Лазарь Корнеевич Чебунин Улаан-Үдын «Электромашина» заводто олон жэл токарёор хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон хүн юм. Халаан бүриингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ шададаг. Мүнөө 1973 оной январь һарын түсэбөөр хүдэлнэ. Бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар техническэ хиналтын таһагта тушаажа байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим токарь Л. К. Чебунин.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МЯХАН—МАНАЙ ГАРТА

«Мяха, һүн — манай гарта» гээд малшад хөөрэлдэдэг болоһоор үнинэй. Үнэхөөрөөшье тиимэл гээшэ ааб даа. Имагтал малшад, һаалишадай оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, үхэр малаа зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалаагүй һаань, мяха, һү, нооһо ехээр абахань бэрхэтэй гэжэ хүн бүхэн ойлгодог болонхой. Тиимэһээ манай совхозой хүтэлбэрилхы тушаалтай бүхы хүнүүд малшадые ажалай, һуудал байдалай һайн эрхэ байдалтай болгохые хүсэдэг байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ холын гүүртэ, фермэнүүдтэ хэдэн шэнэ гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Тиихэдэ хуушан гэрнүүд заһабарилагдана. Тутхалта, Оронгодой, Мульһэтэ гэхэ мэтэ газарнуудта улаан булангууд хүдэлнэ, баннинууд баригдаа, багахан магазинуудшье бии. Хирэ-хирэ болоод кино абаашагдана, нүүдэл наймаан эмхидхэгдэнэ. Лекци, хөөрэлдөөнүүдшье боложо байдаг. Радио шагнадаггүй малшаниие олохонь бэрхэтэй.

Эдэ бүгэдэ малшадай һайнаар ажаллаха хэрэгтэ ехэ нүлөөтэй байдаг гээшэ. Совхоздомнай шударгы бэрхэ малшад олон юм. Тэдэнэй тоодо мал адуулагшад Ж. Цыденов, Н. Дампилов, С. Сахияев, Д. Жалсараева, Ц-Д. Сосорова, Л. Дылыков болон бусад олон нүхэд оролсоно. Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой мал адуулагшадай жэшээгээр үнгэрөөшэ зундаа ажахымнай малшад ажаллажа, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлаба. Эбэртэ бодо мал холын бэлшээридэ зунай үедэ харууһалһан табан үхэршэн толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммһаа дээшэ нэмээжэ шадаа.

Зунай үедэ холын бэлшээридэ хамтадаа 2155 эбэртэ бодо мал гаргагдаа бэлэй. Бэлшээриин үедэ үхэр бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 833 граммаар нэмээхэ түсэбтэй байбал, малшаднай 938 граммаар нэмээһэн байха юм. Тиигэжэ үнгэрһэн зунай зуун үдэр соо совхозой малшад бүхы малайнгаа шэгнүүрые 2280 центнерээр нэмээһэн болоно бшуу. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһанһаа 256 центнерээр ехэ болоно.

Зунай бэлшээриин үедэ совхозой мал адуулагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Санжайжаб Сахияевай гүүртын малшад эрхимлэжэ гараба. Энэ гүүртынхид совхозой хоёрдохи отделениин түбһөө 80-яад километрэй зайда — Һонгиното гэжэ газарта зуһаһан юм.

Энэмнай тунга ногоотой, тунгалаг гол горхонуудтай эгээл һайн бэлшээринүүдэй нэгэн юм. Өөрөөшье, нүхэоынһье — Шарлу Гомбожапова дүршэлтэй болоһон малшад. Зуһаланда орохынгоо урда тээ эдэ нүхэд үхэрнүүдэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Хэлэһэн үгэсэ хүсэндэнь хүргэхын тула оролдолго ехэтэйгээр хүдэлөө, үдэр һүниие илгангүй малаа бэлшээдэг байгаа.

Һонгинотодо олон жэл соо ажаллаһан дээрэһээ бэлшээриингээ газар эрхимээр мэдэдэг болонхой. Сахияевтанай бүлынхидэй оролдосотой һайн ажал эрхим дүнгүүдтэй байба. Харууһалһан малайнь толгой бүриин шэгнүүр зунай зуун хоногой сүүдхэ соо 1313 граммаар нэмэгдэһэн байгаа. Тиихэдэ тэдэнэй харууһалһан 131 хашарагай шэгнүүр хамтадаа 189 центнерээр 100 хоног соо нэмэгдэжэ, абаһан уялгань 45 центнерээр үлүүлэгдэбэ гээшэ. Хүн бүхэнэй баясамаар, урмашамаар үрэ дүн гээшэ ааб даа!

КПСС-эй үнинэй гэшүүн Цырен-Дыжит Сосорова бүхы наһаараа мал ажалда хүдэлһэн юм. Үндэр наһатай боложо, пенсидэ гараһаар хэдэн жэл болобо. Теэд хэжэ ябаһан ажалаа орхиногүй. Энэ зундаа Зэдэ голой эхиндэ 130 хашараг харууһалжа гараа. Дүй дүршэлөөр баян болоһон энэ нүхэр баһал һайн дүнгүүдые туйлаһан байна. Үхэр бүриин шэгнүүрые үдэртөө 1000 граммаар нэмээхэ гэһэн уялгатай байбал, тэрэнээ 1264 граммда хүргэжэ, холо үлүүлэн дүүргэбэ. Нүхэр Сосоровагай гүүртын бүхы малһаа үнгэрөөшэ зунай үедэ хамтадаа 156 центнер нэмэлтэ шэгнүүр абтаһан байна. Иигэжэ энэ нүхэр совхозой малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Бүхы наһаараа малшан ябаһан Долгор Жалсараева, КПСС-эй гэшүүн Ламажаб Дылыков, залуу малшан Николай Дампилов гэгшэд абаһан уялгаяа амжалтатай дүүргэжэ, зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүриингөө шэгнүүрые сүүдхэтэ 1000 граммһаа дээшэ нэмээһэн байха юм. Эдэ нүхэдэй оролдосотой һайн ажалай үрэ дүн хараада абтажа, тэдэнэртэ нэмэлтэ ехэ түлбэри түлэгдөө. Малай толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 800—900 граммаар нэмээжэ, һайнаар таргалуулһан малшад совхоздомнай олон.

Имагтал малшадай шударгы бэрхээр хүдэлһэнэй ашатуһаар манай совхоз гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө амжалтатай дүүргэжэ байна. Энэ жэл соо хамга дээрээ 3600 центнер мяха тушааха түсэбтэй һэмди. Мүнөө дээрээ 3512 центнер эрхим шанартай мяхан Закаменск хотын мяханай комбинадта тушаагдаад байна. Байгша ондо тушаагдаһан бүхы эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 313 килограмм болоо. Тиихэдэ тушаагдаһан бүхы малаймнай 91,4 процентнь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаһан байна. Жэл соо гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө ноябрь һарада заатагүй дүүргэхэ зорилготойбди.

Иигээд байхадаа мяха гүрэндэ тушааха талаар энэ жэлэй дабаан дээрэ гаргагдаха дүтэлбэ гээшэ. Тиимэһээ ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэб тухай бодомжологдожо байна. Энэ асуудалаар нилээд бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагданхай гэжэ хэлэмээр. Сентябрь һарын хуушаар 150 толгой хашараг суглуулагдажа, тусхай гүүртэ болгогдоод, шахалганда табигдаһан байна. Энэ гүүртэ дүршэлтэй болоһон малшан, партиин гэшүүн Базар Юндылыкович Цыденовтэ даалгагдаа. Үшөө тиихэдэ үтэлһэн 50 үнеэн суглуулагдаад, баһал шахагдажа байна. Тэдэниие Сандан Самбуев нүхэртэеэ харууһална.

Шахалганда табигдаһан бүхы малнай дулаан байрада байлгагдадаг болоһоор үнинэй. Хүйтэржэ эхилхэлээр бүлеэн уһаар уһалжа эхилээбди. Мүнөө дээрээ, шах[...]һан үхэр бүридэ [...] килограмм һайн [...] үбһэ, зелёнко, 2-3 [...] талха тарьяанай [...] бди. Һаяар рац[...] нэмэжэ оруулхаар [...]на.

Түнхэнэй аймагай [...] Улаан Тугай орд[...]ряк» колхозой [...]дай гүүртэнүүдэй [...] һайн һайхан [...]габа. Тэрэ [...] Б. Цыденовэй, С. [...] гүүртэнүүдэй малш[...] хэлсээд, һайшаан [...] байха юм.

Нютагайнгаа эрхэ [...] хараада абалсан, [...]лэйнгээ арга бол[...]ложо үзөөд, эдэ [...] шахамалнуудай тол[...] шэгнүүрые сүү[...] граммһаа бага [...]мээхэ гэжэ шии[...] харгдажа байһан [...]хэ жэлэй январь [...] рүүшын үдэрнүүдтэ [...] комбинадта туша[...] Тиихэдэ толгой бү[...]нүүр 320—330 [...] хүргэгдэхөөр багса[...] мэһээ 1973 оной [...] хахадта гүрэндэ 7[...] мяха тушааха тү[...]варь соо дүүргэха [...]тойбди.

Совхозой малша[...] ажалшад ССР Союз[...]лэй ойн хүндэлэлэ[...] лүүлэгдэһэн социал[...] нуудые абаһан ба[...] нээ амжалтатай [...] энэ бүгэдэ аралай [...] шэнэ бэлэгтэйгээр [...] рилготойбди.

В. ХАР[...]
Захааминай [...]
Да[...]
совхозой д[...]

ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

«Знание» бүлгэмэй Буряадай организаци уласхоорондын асуудалаар лекци уншадаг лекторнүүдэй семинар үнгэргэбэ. Республикын хото, хүдөөгэй лекторнүүд суглараа.

Уласхоорондын асуудалаар мэргэжэһэн лекторнүүдэй Москвада болоһон семинарта хабаадагшад: Зүүн Сибириин технологическа институдай багша, доцент Н. Н. Мараев, хүдөө ажахын институдай философиин кафедрые даагша Г. Н. Хилтухин, КПСС-эй обкомой лектор Р. Б. Гармаев гэгшэд семинарта хабаадагшадай үмэнэ лекци уншаһан байна.

«Знание» бүлгэмэй РСФСР-эй организациин гэшүүн Л. Ф. Кирилин (Москва) Хитадта боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд тухайда хөөрэжэ үгөө.

Манай корр.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСЭ АЛМАНА

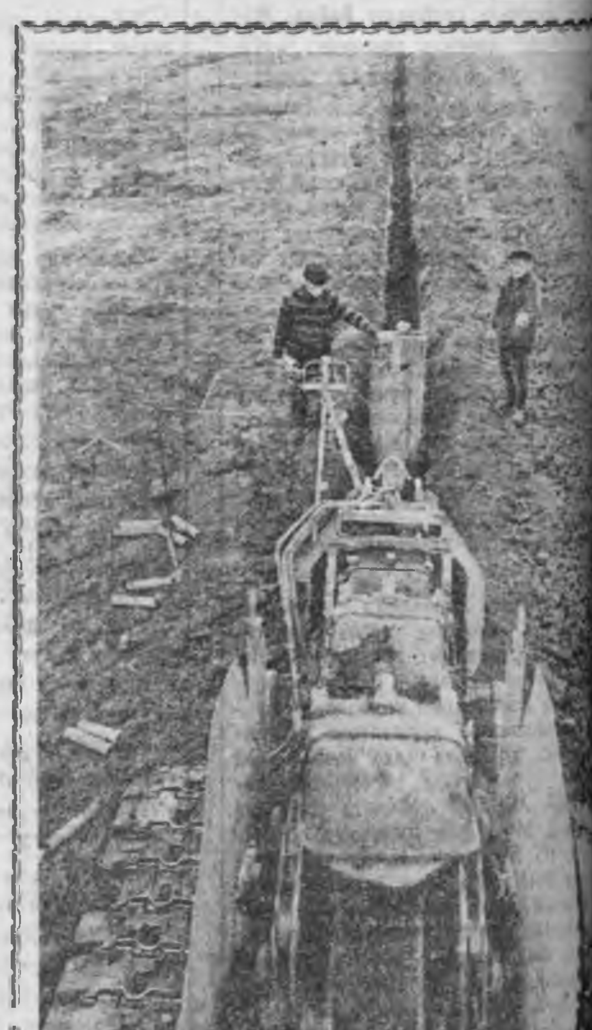
Республикымнай Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной совет электрын элшэ хүсэ алмахын түлөө предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 3-дахи кварталай дүн согсолон гаргаа.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив электрын элшэ хүсэ арьбалха тэмсэлдэ һайн үрэ дүн туйлаһан байна. Энэ коллектив нормын ёһоор хараалагдаһанһаа 2,1 процент ехэ электрын элшэ хүсэ алмаа. Тиигэжэ отделениин хүтэлбэрилэгшэд 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Нормын ёһоор хэрэглэхэ элшэ хүсые 2,03 процентээр алмаһан локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллективэй хүтэлбэрилэгшэдтэ 2-дохи мүнгэн шан барюулагдаа.

Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет хадаа «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудай, нооһо угаадаг фабрикын, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй коллективүүдэй электрын элшэ хүсэ алмаха талаар туйлаһан һайн үрэ дүнгүүдые тэмдэглэһэн байна.

Тиихэтэй хамта зарим предприятинуудай хангалтагүй хүдэлмэри харуулагдаа. 1-дэхи, 2-дохи, 5-дахи хилээмэнэй заводуудай, Улаан-Үдын пивын заводой, сабхиин болон валенкэ дарадаг, Серовой нэрэмжэтэ мебелиин фабрикын, Сэлэн-Дүүмын заһабариин-механическа зоводой, Зэдын комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал энэ асуудалда хандуулагдаа.

Псковско областиин Палкинска районой «[...] колхозой правлени соо мүнөө эстон хэлэн дээрэ [...]дөөнүүдэй болохые дуулажа болоно. Юуб гэхэдэ, [...] сельхозтехникын» Выруска нэгэдэлэй хорин ме[...] хэрэглэлһээ гараһан 350 гектар газар түргэн [...] хатааха хэрэгтэ туһалхаа эндэ ерээ. Мелиора[...] газарые һөөг бургааһанһаа сэбэрлэхэ, 140 гект[...]май газарта 220 километр ута соргонуудые тат[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: соргонуудые татажа байһан [...]

ТАСС-ай фотохро[...]

КАРЕЛИИН АССР. Онежскэ нуур. Модо урал[...]

ТАСС-ай фотохро[...]

ГҮРЭНЭЙ УДХА ШАНАРТАЙ ШУХАЛА ХЭРЭГ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1970 оной ноябриин 26-да абаһан «Гүрэнэй бюджет дээрэ байһан эмхи зургаануудай болон организацинуудай гол фондынуудые дахинаа сэгнэжэ үзэхэ тухай» 947-дохи тогтоол доторoo гүрэнэй бюджедтэ байһан эмхи зургаануудай болон организацинуудай балансда тоологдодог гол фондынуудые 1973 оной январиин 1-нэй байдалаар бүридхэхэ, сэгнэжэ үзэхэ хүдэлмэри үнгэргэлгые хангахыень Союзай ведомство болон министерствэнүүдые, союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведэй гүйсэдкомуудые уялгалһан байна. Ажахын тоосоондо ороогүй эмхи зургаанууд болон организацинуудай гол фондынууд мүн дахинаа сэгнэгдэжэ бүридхэгдэхэ юм. Бюджетнэ болон ниитын организацинуудта, эмхи зургаануудта бии байгаа гол фондынуудые дахинаа сэгнэжэ үзэхэ хэрэг арадай ажахые хүгжөөхэ холын хараата түсэб зохёолготой, эмхи зургаануудые хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулха зорилготой холбоотой.

Статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, Буряадай республикада (ниитын эмхигүйгөөр) 3.122 бюджетнэ эмхи зургаанууд болон организацинууд тоологдоно. Тэдэнэрэй гол фондынуудыень шэнээр хаража үзэхэ хэрэг байгша оной эхинһээ хойшо энээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ямараар үнгэргэгдэһэнһөө дулдыдаха бшуу.

Үнгэрһэн арба һарын туршада республика дотор ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Эмхи зургаануудай болон организацинуудай гол фондынуудые дахинаа сэгнэжэ үзэхэ хүдэлмэридэ хабаадаха 2.000 гаран хүдэлмэрилэгшэд һуралсал заабари гаража байнхай. Республикын олонхи эмхи зургаануудта болон организацинуудта гол фондынуудые шэнээр хаража үзэхэ хүдэлмэридэ бэлэдхэл гол түлэб дүүрээ.

Гэхэ зуура республикын зарим организаци, эмхи зургаанууд гол фондынуудые дахинаа сэгнэжэ үзэхэ гүрэнэй шухала энэ хэмжээ ябуулгада халуун анхарал хандуулнагүй. Илангаяа сельскэ, поселково Соведүүдтэ, аймгүйсэдкомуудай таһагуудта, мүн тиихэдэ республикын Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй зарим эмхи зургаанууд болон организацинуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэнэ.

Жэшээлэн хэлэбэл, Хурамхаанай аймагай Гааргын сельсоведтэ байгша оной май һарада Соведэй гол фондынуудые шэнээр хаража үзэхэ комисси байгуулагдаа һэн. Тус Соведэй балансда 2.319 түхэригэй гол фондынууд тоологдоно. Теэд гол фондынуудые дахинаа сэгнэжэ үзэхэ талаар хүдэлмэриин түсэб мүнөө болотор табигдаагүй. Гадна гэр байрынь техническэ документаци үгы. Сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, бухгалтер гол фондынуудые дахинаа сэгнэжэ үзэхэ хүдэлмэриин инструктаж гараагүй байһаар.

Захааминай аймагай 15 сомсельсоведүүд 65 гэр байшантай. Тэдэниинь мүнөө болотор техническэ документацигүй байһаар.

Гэр байшангай техническэ документаци табигдахадаашье, зарим газарта алдуунууд гаргагдана. Тэрэшэлэн республикын министерство болон ведомствэнүүдтэшье гол фондынуудые сэгнэн бүридхэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Жэшээнь, хүдөө ажахын министерствэдэ августын 31-нэй байдалаар гол фондынуудые бүридхэхэ хүдэлмэри үнгэргэхэ комиссишье байгуулагдаадүй байгаа. Мүн арадай гэгээрэлэй министерствын Улаан-Үдын багшанарай нэгэдэхи училищида, соёлой элүүрые хамгаалгын министерствэнүүдэй мэдэлдэ байһан олохон эмхи зургаанууд мүнөө болотор гол фондынуудай даб дээрэхи бүридхэлгэ үнгэргөөгүй байһаар.

Харин үнэтэ саг ошожол байна. Эгээл орёо бэрхэ хүдэлмэриие — гол фондынуудые дахинаа сэгнэжэ үзэлгые саг соонь эхилхын тулада һайн бэлэдхэл хэрэгтэй. Тиимэһээ мүнөө удаарангүй гэр байрануудай барилгын техническэ документаци, эмхи зургаануудай болон организацинуудай гол фондынуудые бүридхэхэ хүдэлмэри үнгэргэхэ шухала.

Энэ шухала хүдэлмэридэ хабаадуулагдаһан мэргэжэлтэдэй олонхинь ажахын тоосоондо ороһон организацинуудай гол фондынуудые сэгнэлгэдэ хабаадаһан дүй дүршэлтэй зон. Тиибэшье бүхы аймагуудта гол фондынуудые дахинаа сэгнэхэ комиссинуудай хүдэлмэрөө эмхидхэхэ хэрэгтэнь нютагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд туһалха, түсэбүүдыень табилсаха, дүүргэлтыень хинаха уялгатай.

Мүн республикын бүхы министерствэнүүд болон ведомствэнүүд өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан эмхи зургаанууд болон организацинуудта саг үргэлжэ хэрэгтэй туһаламжа үзүүлжэ байха ёһотой. Тиин республикын эмхи зургаанууд болон организацинуудай бии байгаа гол фондынуудай хэр зэргэ хуушарһыень дахинаа сэгнэжэ үзэхэ хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэгдэхэ байна.

Н. РЫБАЛКА,
РСФСР-эй ЦСУ-гай ахалагша экономист.

ДОМОГТО ҺАЙХАН НЮТАГНИ

Ануар АЛИМЖАНОВ,
казах уран зохёолшо

Эртэ урда сагта Зүүн зүгэй арадуудай дунда Джемшид хаан тухай, тэрэнэй матаар томо аяга тухай домог түүхэ хэлсэгдэдэг бэлэй. Мандажа байһан наран өөдэ энэ матаар аяга үргэхэдэ, хүнэй дура татама һайхан орон харагдадаг гээд тэрээн соо хэлэгдэдэг.

Энэ үльгэр домогые зохёоһон хүн мүнөө сагай Казахстан тухай хөөрэһэн байгаа гээшэ аабза гэжэ һанадагби.

Зарим хүнүүд Казахстаниие талха тарьягаар баян орон гээд нэрлэдэг. Мяха, һү, нооһоор гү, али сагаан будаа болон хүбэнгөөр элбэг газар нютаг, үтышье һаа, үнгэтэ металлургиин шухаг баян бааза гээд бусад зариман тоолодог. Тэдэнэй алинииньшье зүб хэлээ.

Зүгөөр казах арад гансааран түүхын ниmэ богони болзор соо газар нютагайнгаа баялигуудые ашаглажа, хото городуудые, заводуудые, промышленна комплекснуудые барижа, колхоз, совхозуудые байгуулжа шадахагүй һааб даа. Совет ороной бүхы арадууд, манай хани барисаанай хабата ехэ хүсэн тэрээндэ туһалаа, туһалжашье байна.

Үнинэй казах таряашан, хэтэ заяанһаа хойшо сагаан будаа үргүүлжэ ябаһан Ибрай Жахаев энээн тухайда намһаа бэрхээр хөөрэжэ үгөө. Ибрай тэабай үбгэрэнхэй: удангүй ная наһанайнгаа богоһо дабахань. Тиигэбэшье энэ таряашан үбгэн шадалтай, шамбай зандаа. Түбшэн даруу зантай. Таряан ажалай хамаг хэрэгые даажа абаһандал дугай, бодолгото болонги ябадаг. Баяшуултай таряашадай тэмсэхыень Ибрай хараһан, 1917 оной революцида, граждан дайнда хабаадаһан, Сырдарьягай эрье дээгүүр сагаан будаагай ургаса һайсал харууһалһан, Азиин оронуудтахи сагаан будаа таригшадые гайхуулмаар баян ургаса өөрынгөө поли дээрэһээ ходо хуряажа абадаг байһан.

1941—1945 онуудта, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеэр, дэлхэйн рекорд болоһон баян ургаса гектар бүриһөө хуряажа абаһан байха.

Социалис Ажалай хоёр дахин Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, республикынгаа Верховно Соведэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан Ибрай Жахаев Казахстанай залуу таряашадай ехэл дуратай багшань юм.

Ажалша хүнүүдэй хани барисаан, харилсан туһалалсалга социализмын нэгэ гол шэнжэнь болоно. Энэ талаар нэгэ һайн һайхан жэшээ дурдая. Тон һаяхан Украинын «Запорожсталь» заводто, Карагандагай металлургиин заводто ороной суута хоёр хүдэлмэришэн — казах Алтынбек Дарибаев, украинец Евгений Проскурин гэгшэд — Совет Социалис Республикануудай Союзай табин жэлэй баярай ойн хүндэлэлдэ хамтадаа рекордно хайлуулгануудые хээ.

Совет засагай үедэ түрэһэн, үдэһэн хүнүүд мүнөө республикын эрдэм ба искусствада, хүдөө ажахы болон промышленностьда ажаллана. Эдэнэр 44 дээдэ һургуулида һурана, хэдэн арбаад эрдэм-шэнжэлгын институдуудай эзэдынь болонхой, эдэнэр Казахай Наукануудай академиин, замбуулинай элшэ шэнжэлхэ үндэр хадада дээрэхи станциие, ядерна физикын институдые, астроботаникын институдые, обсерватори, оперой ба драмын театрнуудые, консерватори, «Казахфильм» гэдэг киностудиие толгойлно. Тоолохо болоо һаа, захагүй олон. Теэд 1917 оной урда миниин нютагай зуун хүн бүхэнһөө оройдоо хоёрынь лэ уншажа, бэшэжэ шададаг һэмнай. Бүхы Казахстанай хүн зоной дундаһаа оройдоо арбан гурбан хүн дээдэ эрдэмтэй байһан юм. Энэ үргэн дэлгэр хизаарта нэгэшье дээдэ һургуули, мэргэжэл олгохо һургуули гэжэ байгаагүй. Мүн түсхай театр, оперо, балет гэжэ байгаагүй.

Мүнөө болоходо, миниин сасуутанай — залуу эрдэмтэдэй дунда бэлигтэй бэрхэ хүнүүд захаһаа олон.

Жэшээнь, залуу профессорнууд — физик Жавкен Такибаев, медигүүд Сакен Нугманов, Саина Балмуханов, маркшейдер—Акжан Машанов гэгшэдые абаад үзэе. Эдэнэр тус бүхэндөө совет эрдэм, техникые харин оронуудта нэрэтэй солотойгоор түлөөлнэ. Эдэмнай тус бүхэндөө янза бүриин болбосоролтой, эрдэмэй алдаб һалбаринуудаар мэргэжэһэн зон.

Эндэ «түрүүшынхеэ» гү, али «түрүүшын» гэһэн үгэнүүдые хэрэглээ һаа, үлүү болохогүй гээд һананаб. Өөһэдөөшье бодоод үзыт даа. Казах эрдэмтэ, залуу космофизик Мурат Мусабаев түрүүшынхеэ 1969 ондо Антарктидада ошоһон юм. Дэлхэйн олон эрдэмтэдтэй хамта бүхэли жэл Урда полюсто замбуулинай элшэ шэнжэлһэн байха.

Ашагта малтамалнуудые ба металлурги шэнжэлдэг дээдэ һургуулиин зуун жэлэй ойе Колумбиин университедэй тэмдэглэхэ үеэр, тэрээнтэй дашарамдуулан, ашагта малтамалнуудай механикын талаар Уласхоорондын конференци Нью-Йоркдо болоо һэн. Хорин оронһоо тэндэ ерэһэн эрдэмтэдэй дунда гансахан эхэнэр бии байһан. Мүнөө хүрэтэр хүсэд шэнжэлэгдээгүй асуудалаар, ашагта малтамалнуудай нэгэ һалбарида хабаатай асуудалаар үгэ хэлээ бэлэй. Тэрэнэй элидхэл эгээл эрхимдэ тоологдоод, олохон хэлэнүүд дээрэ оршуулагдажа, ехэ зохёол болгохоор дурадхагдаа һэн. Совет Зүүн зүгэй эхэнэрнүүдэй дундаһаа техникын эрдэмэй түрүүшын доктор болоһон Жамал Канлыбаева тухай хэлэгдэнэ. Теэд мүнөө Казахстанда олон эхэнэр эрдэмтэд: академигүүд, эрдэмэй докторнууд, кандидадууд бии.

Жамал Совет засагай үедэ түрэһэн, һураһан хүн. Тэрэнэй ехэ эрдэмтэ бололгодо социализмын ашата ехэ хүсэн нүлөөлөө гээд һананаб. Яахадааб гэхэдэ, 1917 оной революциин урда тээ Дунда Азида, Казахстанда эрдэм бэлигээ харуулһан нэгэшье эхэнэр олдохогүй байгаа ха юм.

Эрдэм ухаанай эди шэдиие эрхэ мэдэлдээ оруулжа шадаха хизаар нютаг тухайда Джемшидэй шэдитэ аяга тухай домог соо хэлэгдэһэн байгаа гээшэ аабза. Замбуулинай «Восток» онгосын дэгдээгдэһэн нютагта ажаһуунабди. Совет арадай — социализмын ашатуһаар бата жагсаалтай болоһон зуу гаран үндэһэ яһатанай эб эетэй ехэ бүлөөр бэлдэгдэһэн тулада энэ онгосо дэгдээгдээл!

(АПН).

Айл бүхэндэ—газетэ, журнал

АЖАЛШАДАЙ ЭРИЛТЫЕ АНХАРЖА...

...рэл орон доторнай, тэрэ ...манай Буряадай респуб... нютаг бүхэндэ юһэдэхи ...жэлэй гурбадахи жэлдэ ...гдэн гараха газетэ болон ...алнуудта захил абалга ...лһөөр. Энэ тон ехэ уд...нартай хүдэлмэри ССР ...й байгуулагдаһаар 50 ...й алдарта ойн һайндэртэ ...тын үедэ үнгэргэгдэжэ ...а. Тиимэһээ промышленна ...рияти бүхэнэй, колхоз совхоз бүхэнэй, эмхи зур...ууд болон һуралсалай га...удай партийна, комсомо... организацинууд хэблэл ...лгын хүдэлмэриие муу ...бэлдэлгэтэйгээр эхил... байгаа. Хэблэл тарааха ...тын хэдэн зуугаад түлөө...э мүнөө республика до...ай ажаллажа байна.

...ПСС-эй Кабанскын, Зага..., Захааминай болон бу... райкомууд парторганиза...удай секретарьнар болон ...ез холбооной отделенинүү... хүдэлмэрилэгшэдэй, хэб... тарааха ниитын түлөөлэг...эй тусхай зүблөө сентяб... эхеэр үнгэргэжэ, хэблэл... захил абаха зорилгонуудаа ...ерхойлһон байгаа. Арад зо... дунда хэблэл тараалгын ...мэри хадаа партийна ... организацинуудай үдэр ...ин хиналтада абтаад, ...ндонойхиһоо бүхы дээрээ ...атай һайнаар ябуулагда... байна гэжэ тэмдэглэмээр.

...ПСС-эй Центральна Ко...дэй үмэнэһөө хэблэгдэн ... газетэ болон журнал... жэлһээ жэлдэ олоор та... боложо байнхай. Энэнь... ойлгосотой. Анха түрүүн ...а Ленинэй эмхидхэн бай...һан «Правда» газетэ оро...най оло миллион ажал... арадай дунда мэдээжэ, ...тэй болоһоор үнинэй ха... Нёдондоной энэ үедэ рес...лика дотор 132 мянга га... хэһэг «Правда» газетэ та...даад байһан һаа, мүнөө ...һээ 1241 хэһэг олоор ...гдаад байна. «Правда» ... энэ жэлдэ Кабанскын, ...үрэй, Загарайн болон бу... аймагуудта олоор тараагда... байха юм.

«Комсомольская правда» — ... залуушуулай бэшэ, бү... хүнүүдэй һонирхон унша... газетэ юм. Энэ газетэ ...ублика доторнай хэдэн ... мянган хэһэгээр тара... байна. Нёдондоной энэ ...хитэй сасуулжа хараа ... «Комсомольская правда» ...дэ мүнөө 3675 хэһэг ... захил абтаад байна. Энэ ...дэ Кабанскын, Загарайн, ... аймагуудай, Улаан... хотын ажалшад, залуу... нёдондонойхиһоо үлүү ... захил хэжэ байна.

...973 оной январиин 1-һээ ... КПСС-эй ЦК-гай «Советская культура» гэжэ газетэ гаража эхилхэ юм. Шэнэ газетэдэ захил абалга республикын нютагуудта муу бэшээр ябуулагдана.

Орон доторнай партийна хэдэн журналнууд хэблэгдэн гаража байдаг гээшэ. Тэдэ журналнуудай хуудаһануудта теоретическэ, политическэ асуудалнуудаар тодорхой, гүнзэгы удхатай материалнууд саг үргэлжэ толилогдожо байдаг юм. Мүн коммунистнууд ба партийна бэшэ эдэбхитэдэй политическэ һуралсалда туһатай зүбшөөл заабаринууд «Политическое самообразование» гэжэ журналда илангаяа олоор толилогдоно. Партийна журналнуудта захил абалга нёдондоной энэ үеынхиһөө эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ.

Мүнөө Буряад орондомнай республиканска 3, аймагай 19 газетэ, буряад ба ород хэлэн дээрэ «Байгал» журнал, «Агитаторай блокнот» хэблэгдэнэ. Республиканска, аймагай газетэнүүдтэ, журналнуудта жэл бүри захил олоор абтадаг боложо, уншагшадынь олошорно. «Правда Бурятии» газетэдэ нёдондоной энэ үеынхиһөө 4000 гаран хүн захил олоор хээд байна. Мүн аймагай газетэнүүдтэ захил баһал олоор абтанхай.

Үндэһэн буряад хэлэн дээрэ гарадаг «Буряад үнэн» газетэдэ захил нёдондонойхиһоо үсөөнөөр абтажа байна. Баргажанай аймагай газар дайда дээрэ буряад яһатанай хэдэн мянгаад хүн ажаһуудаг, ажалладаг юм. Теэд һүүлэй мэдээнэй ёһоор «Буряад үнэн» эндэ ойролоо 200 хэһэг тараагдаад байна. Тус аймагай «Союзпечать» агентствын начальник А. А. Смирнова арад зоной дунда «Буряад үнэниие» тарааха талаар биратай ажал ябуулнагүй гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Мүн тиихэдэ Бэшүүрэй, Яруунын, Загарайн, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта «Буряад үнэн» тон үсөөнөөр тараагдаад байна.

Түбэй, республиканска, аймагай газетэнүүдтэ захил абахаар хараалагдаһан саг уданшьегүй дүүрэхэнь. Аймагуудай «Союзпечать» агентствэнүүдэй, хэлхеэ холбооной отделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, хэблэл тарааха ниитын түлөөлэгшэд үлэһэн эдэ үдэрнүүдтэ эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, «Буряад үнэн» газетые тарааха асуудалда онсо анхарал хандуулагдахаа ёһотой гэжэ һанагдана.

В. САВИНОВ,
республикын «Союзпечать» агентствын начальник.

САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИДА

СОВЕДУУДЭЙ ҺОНИН

Улад зоной байдал һуудалай хэрэглэмжэнүүдэй хэр зэргээр Прибайкалиин аймагта хангагдажа байһан тушаа асуудал Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй худалдаа наймаанай, ажаһуудал хангалгын талаар саг үргэлжын комиссида зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр П. В. Бахаев комиссиин урда тоосоо хэжэ, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангадаг предприяти, эмхинүүдэй хүдэлмэриин улам үргэдэжэ байһаниие тэмдэглэхэ зуураа, тэдэнэй ажал ябуулгада үшөөл үзэгдэдэг дутуу дундануудта, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба. Шалгалта хэһэн нүхэд, комиссиин гэшүүд аймагай улад зоной хэрэглэмжэ хангалгые саашаданы эрид һайжаруулха тушаа олон һанамжа, дурадхалнуудые хэлэһэн, комисси тодорхой тогтоол гаргаһан байна.

Прибайкалиин ажалшадай депутадуудай аймагай болон сельскэ Соведүүд республикынгаа засагай дээдын зургаанай шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада шүхала хэмжээ ябуулгануудые сессинүүд болон гүйсэдкомуудайнгаа заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, баталан абажа байнад.

***

Улаан-Үдэ городой Железнодорожно райондо байд гээд лэ депутадуудай үдэр үнгэргэгдэжэ, арадай һунгамалнууд совет хуулинууд тухай лекци, элидхэлнүүдые шагнадаг, семинарнуудай хэшээлнүүдтэ хабаададаг, депутадай уялганuудые дүүргэхэ талаар дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдэдэг, халан абалсадаг юм.

Тус райондохи һунгуулиин округуудһаа, городой Соведтэ һунгагдаһан депутадууд, Железнодорожно районой Соведэй бүхы депутадууд суг ээлжээтэ үдэртөө сугларба.

СССР-эй Верховно Соведэй һүүлшын дүрбэдэхи сессиин дүнгүүд тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь нүхэр В. И. Дубровский депутадуудта хөөрэжэ үгэбэ. «СССР-эй ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадуудай Дүрим-статус тухай хуули» тушаа илангаяа дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээд, энэ шэнэ Дүримһөө уламжалан арадай һунгамалнуудай урда табигдаһан зорилгонууд тухай онсолон хэлэбэ.

Һүүлээрнь депутадуудай һанамжа дурадхалнууд, хүдэлмэриинь хараа түсэбүүд сонosогдобо.

Депутадуудай үдэр үнгэргэлгэдэ партиин Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Н. Вовк хабаадалсажа, районой промышленна предприятинуудта, барилгын эмхинүүдтэ байгша оной үйлэдбэриин түсэбүүдэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай хөөрэбэ.

• • •

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхые һайшаан дэмжэхын тулада үлэмжэ шалгарһан нүхэдтэ «Дээдэ классай мастер», «Нэгэдэхи классай мастер» гэһэн нэрэ зэргэ олгодог байха гурим РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет 1968 онһоо хойшо тогтооһон юм.

Һая республикымнай Министрнүүдэй Совет, Облпрофсоведэй президиумтэй хамта тогтоол гаргажа, бүлэг хүдэлмэрилэгшэдтэ дээрэ дурсагдаһан нэрэ зэргэ хүртөөбэ.

Тиин Улаан-Үдын комбинадай парикмахер нүхэр А. Н. Данилова, Загарайн аймагай быткомбинадай оёдолшон Л. П. Анготкина гэгшэд «Дээдэ классай мастер» гэһэн нэрэ зэргэтэй болобо.

«Нэгэдэхи классай мастер» гэһэн нэрэ зэргэдэ хамтадаа 9 мэргэжэлтэд хүртөө, тэдэнэрэй дунда: Улаан-Үдэ городой быткомбинадай фотографууд Л. И. Попова, В. П. Шелехов, Р. И. Эльясова болон бусад.

Улаан-Үдын автомат телефоной станциин хүдэлмэрилэгшэд арад зониие ажаһуудалай талаар һайнаар хангахын түлөө оролдоно. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн эндэ үдэр бүри үргэдэнэ. Комсомол басаган Наталья Григорьева ажалай оролдолго харуулдаг гэжэ эндэ суурхадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электромеханик Наталья Григорьева ажалдаа. А. МАНТАЕВАЙ фото.

ОЛОНОЙ ХАБААДАХА УНИВЕРСИТЕТ

Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхозой Соёлой байшан соо хүн зон олоороо сугларанхай байба. Ушар юуб гэхэдэ, Оронгын дунда һургуулиин дэргэдэхи педагогическа эрдэмэй университедэй ээлжээтэ хэшээл болохоёо байгаа бшуу. Энэ университет мүнөө жэлдэ нээгдэнхэй. Хэшээлнүүдынь һара бүри болодог. Хэшээлнүүд дээрэ залуу үетэниие яажа һайнаар хүмүүжүүлхэб гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэдэг, һурагшадай журам, һуралсал тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болодог заншалтай.

Ээлжээтэ хэшээл «Үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ гэр бүлын, олониитын дүүргэдэг үүргэ» гэһэн темэдэ зорюулагданхай байба. Оронгын дунда һургуулиин багша, РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша А. С. Арзаева энэ асуудалаар элидхэл хээ. «Улаан Оронго» колхозой парткомой секретарь В. Ц. Ниндаков, геологоуправлениин Оронгын экспедициин хүдэлмэришэн В. В. Иванова. Оронгын дунда һургуулиин багша А. Н. Ринчинова болон бусад энэ элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн, горитой дурадхалнуудые оруулһан байна.

С. ОЧИРОВ.

Оёдолшон-мотористканууд Тамара Наквосина, Анна Капустина, Людмила Пронина (зураг дээрэ) наймадахи класс дүүргээд, Улаан-Үдын 11-дэхи ГПТУ-да һурахаа ороод бэлэй.

Хани басагад Улаан-Үдын оёдолой фабрикада хүдэлхэһөө хойшо ажалай эрхим үльгэр жэшээ харуулжа. Һарынгаа даабари 135 процентээр дүүргэнэ. Тус фабрикада оёгдоһон самсанууд гансашье республика дотор тарадаг бэшэ, мүн Алас-Дурна зүг эльгээгдэнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БУРЯАД УРАН ЗОХЁОЛДО ХАБААТАЙ НАЦИОНАЛЬНА БА ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА АСУУДАЛ

Б. Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн романаар

Уран зохёолдо эрид сэхэ хабаатай энэ шухала асуудалаар нилээд олон номууд бэшэгдэһэн, аша туһатай хөөрэлдөөн боложол байдаг. Гэбэшье энэ асуудал үшөө дууһан шэнжэлэгдээгүй, сагай ошохо тудам удхатай боложо, уран зохёол шэнжэлэгшэдые бүришье үлүүсэ һонирхуулна.

Манай буряад уран зохёолдо энэ шухала асуудал һууриһаар үнинэй. Ахамад, мүн залуу зохёолшодой бэшэһэн роман, туужа, поэмэ болон зүжэгүүд дотор национальна ба интернациональна асуудал эли бодо бии гээшэ. Жэшээнь, Б. Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэжэ роман соо энэ асуудал илангаяа тобойсо харагдана. Мүнөө сагай хүдөөгэй бодото байдалһаа һабагша татан, уран зохёолшо энэ роман соогоо олон шухала асуудалнуудые үргэнэ. Шэнэ хуушан хоёрой хоорондын тэмсэл, олоной һанал хүсэлтэй зүришэһэн хүнэй хуби, залуу үетэн тухай анхарал гэхэ мэтэ.

Арад зоной ажабайдалтай нягта холбоотой, ажалшадай һанал хүсэл, үзэл суртал һайн мэдэхэ ушарһаа уран зохёолшо мүнөө үеын хүдөөгэй байдал, хүдөө тосхоной хубилалтануудые тон зүб харуулна. Уран зохёолшо бүхэн өөрын ямар нэгэн онсо маягтайгаар юумэ зурагладаг. Уран бүтээлэйнь багаханшье хубинь зохёолшын зураглаха маягтай нягта холбоотой юм.

Мүн уран зохёолшо болбол арадай түлөөлэгшэ, арадай хүсэл һанал харуулагша юм. Тиимэһээ тэрэнэй «өөрын» маягтай «үндэһэтэнэй нюуса» сэхэ холбоотой.

Нэгэ иимэ жэшээ абажа харая. Зохёолшо зунай сагай Боори нютагые зураглахадаа, залуухан хуһан мододые басагад бэреэдтэй жэшэнэ: «Тэдэнэй дундуур жэрбэгэс гэтэр сэхэ өөдөө харбаһан нариихан сагаан, үндэрхэн хуһанууд аялдар зулгыхан аад, залуухан даа хөөрэхэн басагад бэреэдтэл, һөөл аляархуу янзатайгаар харагдахадал гэнэ». Мүн одо мүшэд тухай иигэжэ бэшэнэ: «Огторгойдо одо мүшэд олошорон посожо, хизааргүй үргэн бэлшээри дээгүүр хушууран бэлшэһэн колхозой атар тарган малнууд мэтээр һүрэглэнэ». Нүүдэлшэ угсаатантай, таладa үдэһэн хүн лэ иигэжэ образноор зэргэсүүлгэ хэжэ шадаха ха юм.

Мүн уран зохёолшын арадай аман зохёолтой нягта холбоотой байһан тухайнь хэлэхэ зэргэтэй. Аман зохёол буряад литературада, буряад зохёолшодой зураглаха маягта ехэхэн нүлөө үзүүлһэн. Б. Мунгонов аман зохёолой заршам һажаан дуряагаагүй, бодолтойгоор, уранаар хэрэглэһэн байна. «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн роман соогоо хүнэй сэдьхэлэй байдал харуулхадаа, байгаалиин байдалтай холбон параллелизм хэрэглэнэ. «Иимэ баяртай, иимэ жаргалтай үглөөгүүр—сэсэглиг ногоон зунай сэнхир сэгээхэн, шэмээгүй номгохон, үүлэгүй тунгалаг үглөөгүүр тэдэнэр наһанайнгаа хуби заяа нэгэдүүлхэ гэжэ болзолоолдоо ха юм».

«Манай инаг дуран... үүлэгүй тунгалаг, бороогүй сэлмэг, хирэгүй сэбэрхэн байхал» гээд Дугар бодоно. «Би мүнөө хухархай гэшүүһэн шэнги һэнжэлзэнэб» гэжэ Норжомо хөөрэнэ.

Зохёолой геройнууд, тэдэнэй үйлэ ябадалнууд, сэдьхэлэйнь хүдэлсэ, бодолойнь гүйсэ «үндэһэтэнэй нюусада» хабаатай зохёолшын «өөрын» зураглаха маяг харуулнад. Мүн лэ баһа лирическэ отступленинүүд зохёолой уран һайханай талаар ехэхэн удха шанартай. Тэдэнэр зохёолшын үзэл бодол элеэр гэршэлэн үгэхэ байна.

Дахин дахин Хёлго мүрэндөө, эрьеэрнь һууһан арад зондоо хандаһан лирическэ отступлени удхыншье, композицииншье талаар шухала удха шанартай. Эндэ романай интернациональна пафос харагдана.

«Үнинэй алдар суутай, түүхын хуудаһанда ороһон гол мүрэнүүд бии. Тэдэ гол мүрэнүүд тэрэ шадар һууһан арад зоной хуби заяантай таһаршагүй холбоотой байдаг. Арад зоной ажаһуудалынь, абари заншалыншье гол мүрэнэйнгөө нэрэтэй таһаршагүй холбоотой байдаг хаям даа.

Волго тухай хөөрэлдэхэдэ, ород хүн һанаа амар шагнажа һууха аал. Үгы даа. Степан Разин энэ мүрэн шадарһаа боярнуудтай дайгаа эхилээ һэн. Эндэ Пугачёвой буһалгаашадай галдаһан баяшуулай буусанууд дүлэ тортогоор соробхилоо. Саазалагдаһан хубисхалшадые һэнжэлзүүлһэн һүрөөтэ муухай һалаанууд Волгын долгиндо хэлбэлзэн урдаа. Наймааша купецүүдэй хүндэ ашаатай баржа зүдхэһэн бурлагууд тэрэнэй эрьеэр һалираа. Ород арадай баатар хүсые магтаһан «Дубинушка» гэжэ дуун эгээл эндэ бии болоһон юм.

Үнинэй алдар суутай гол мүрэнүүд манайда олон даа. Днепр, эрхэ сүлөөдэ дуратай эрэлхэг вольницын хүнхинэһэн Запорожын сечь, Канев хотын дэргэдэхи Тарас Шевченкын хүүр, Николай Щорсын дайшалхы ябадал, алдарта Днепрогэс украин хүндэ үнэтэй ... йханаар һанагдахал...». «Тунгалаг номхон үдэр яаһаншье һайхам даа, Днепр!» —гэһэн Гоголиин гүн сэдьхэлэй үгэнүүд гансашье украин хүндэ үнэтэй бэшэл. Молдован хүндэ Днестр мүрэниинь юунтэйшье сасуулшагүй һайханаар һанагдаха, литовец Неман мүрэнөө магтаха. Кавказай хада газарай зон дошхон урадхалтай Терек тухайгаа дууладаг, грузинууд Кура горхоноо магтадаг бэшэ аал?

Алдар суутай гол мүрэнүүд орон доторнай олон даа. Теэд дэлхэйн түүхэдэ дурсагдаагүй гол мүрэнүүд бии. Тэдэнэй эрьеэр алдарта городуудшье бариггдаагүй, наймаашанай хамбын асари ехэ замуудшье гараагүй, тэндэ арадууд болон гүрэнүүдэй хуби заяан түүхэтэ тулалдаан соогууршье шиидхэгдээгүй. Гэхын хажуугаар тэдэ гол мүрэнүүд мүн лэ олон мянган жэлдэ урдана ха юм. Тэндэхи хүнүүдшье ойроо үсэгэлдэр гараһан улад бэшэл даа».

Иигэжэ национальна маягаар интернациональна үзэл харуулагдана. Мүн роман дотор харуулагдаһан үйлэнүүдэй ехэ удха шанартай дээрэһээ национальна асуудал интернациональна болоно ха юм.

Бодото байдал харуулһан энэ роман соогоо уран зохёолшо олониитын ехэ удха шанартай асуудалнуудые зүб шиидхэн гаргаһан байна.

Е. ТЫХЕШКИНА.
Казахай университедэй студентка.

ТЕЛЕФОН-РАДИО ХИЛЫН СААНАҺАА ТЕЛЕГРАФ

НЬЮ-ЙОРК

СССР-эй ҮҮСХЭЛЭЭР

ТАСС

«Телевизионно сэхэ дамжуулга хэхын тула хэмэл ододые гүрэнүүдэй хэрэглэхэ гол гуримууд тухай уласхоорондын конвенци бэлдэхэ тухай» шухала шиидхэбэри ООН-ой Генеральна Ассамблей баталан абаба.

Генеральна Ассамблейн мүнөөнэй сесси дээрэ энэ асуудал табиха үүсхэл Советскэ Союз гаргаа. Энэ дурадхал оруулхадаа, замбуулинда иимэ түхэлэй техникэ хэрэглэлгые арадуудай хоорондын эб найрамдал, хани барисаа бэхижүүлхэ арюун зорилгонуудтай нягтаар холбохо зорилго Советскэ правительство анханһаа табиһан байна.

Совет үүсхэл гүрэнүүдэй аша туһада сэхэ харюусана. Дайнай, милитаризмын, нацизмын, үндэһэ яһанай ба шэг шарайн илгаа гарган гаазашалгын ба хүсэрхэн хашалгын үзэл бодол номнохын тула телевизионно дамжуулга хэрэглэхэ ябадал тэдэ гүрэнүүд гаргуулха ёһогүй гэжэ олон делегадууд онсолон тэмдэглэбэ.

Дэлхэйн олонхи оронуудай элирхэйлһэн һанал болол Генеральна Ассамблейн баталан абаһан шиидхэбэри дотор бэелэлээ олонхой. Хэмэл ододой туһаламжаар сэхэ хэгдэдэг телевизионно дамжуулга имагтал эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаанай арюун нангин зорилгодо алба хэхэ ёһотой гэжэ тус шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ.

Телевизионно дамжуулга уласхоорондын зүришэлдөөн хёмороонуудай шалтагаан нүхэсэл болгогдохо ёһогүй гэжэ заагдана.

ТОКИО

...ехословакиин ...арламентаринар ...окиодо

ТАСС

ЧССР-эй Федеральна ...лаанай Түрүүлэгшэ, КПЧ ... ЦК-гай президиумэй гэ...үн А. Индра түрүүтэй ...хословакиин парламентын ...легаци албанай хэрэгээр ...ябриин 10-най үдэр эндэ ...ээ. ЧССР-эй парламентын ...легациин гэшүүд 9 үдэрэй ...рша соо Японодо байха үе... Японой премьер-министр ... Танакатай, гадаадын хэ...үүдэй министр М. Охи...ай, Японой парламентын ...дэ ба доодо палатануудай ...үүлэгшэнэр К. Коно, ... Фунада гэгшэдтэй уулза... орон соогуурнь аяншал... түсэбтэй. Социалис Че...словакиин парламентари... Японой хүтэлбэрилэг...эдтэй уулзахадаа, ЧССР ...он хоёрой хоорондын ха...саае саашадань хүгжөөл... асуудалнуудые зүбшэл... байна.

ТОКИО

ГДР-эй ДЕЛЕГАЦИ ТОКИОДО

ТАСС

Токиодо ерээд байһан ГДР-эй экономическа делегациин толгойлогшо Г. Байль Японой гадаадын худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр Я. Накасонэтэй ноябриин 10-да уулзаа. Япон ГДР хоёрой хоорондын худалдаа наймаанда, ГДР-эй худалдаа наймаанай түлөөлэлгэтэ эмхиие Токиодо бии болголгодо хабаатай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Германиин Демократическа Республикын экономическа делегаци Япон ГДР хоёрой хоорондо худалдаа наймаанай харилсаа холбоо бэелүүлхэ комитедэй уряалаар эндэ ошоод байна.

...ЛЬСИНКИ

...инляндиин түлөөлэгшын ...эдүүлгэ

ТАСС

Финляндиин Гадаадын хэ...үүдэй министерствын тү...лэгшын мэдүүлһэнэй ...ор, аюулгүйн ба харилсаа ...бооной асуудалнуудаар ...тэевропын зүблөө зарла...бэлэдхэлэй олон талын ...алгада хабаадаха уряа ...опын 32 гүрэндэ, тэрэ...лэн США ба Канадада ...ябриин 9-нэй үдэр Фин...ди эльгээһэн байна. Бэ...хэлэй олон талын уул...га Хельсинки хотодо но...риин 22-то эхилхэ юм.

ВАШИНГТОН

САЙГОН ОШОО

ТАСС

Национальна аюулгүйе сахилгын асуудалаар США-гай президентын туһалагшын орлогшо генерал А. Хейг ноябриин 10-да Сайгон ерэбэ. Эндэ гурбан хоногто байхаар хараална. Хэблэлэй асуудалнуудаар сагаан байшангай секретарь Р. Зиглерэй мэдүүлһэнэй ёһоор, генерал Хейг эндэ ямар хэрэгээр ерээб гэхэдэ, эб найрамдал тухай хэлсээндэ хабаатай асуудал Тхиеутай зүбшэлхэ, Индохитадтахи байдалда юрэнхы дээрэнь сэгнэлтэ үгэхэ юм ха». Энэнь национальна аюулгүйе сахилгын асуудалаар президентын туһалагша Г. Киссинджерэй октябриин 23-да Сайгондо хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үргэлжэлэл болохо гэжэ Р. Зиглер мэдүүлбэ.

ВАШИНГТОН

США-гай гадаадын политика тухай Р. Никсонэй интервью

ТАСС

Президент Р. Никсон «Вашингтон ивнинг стар» газетэдэ интервью үгэхэдөө, удаадахи дүрбэн жэлэй турша соо США-гай правительствын эрхилхэ гадаадын политическэ ябуулгада хабаатай асуудалда тогтоо.

Президентын түрүүшынь жэл тон шахардуу байха гэжэ Никсон мэдүүлбэ. «Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай асуудалаар Советскэ Союзтай хөөрэлдөөнүүдэйнгээ хоёрдохи шатые үргэлжэлүүлхэ һанаатайбди, мүн Европодохи аюулгүй байдалда хабаатай асуудалнуудые хэлсэхэ зүблөөндэ бэлдэхэ, зэбсэгтэ хүсэнүүдые али али талаһаа тааруугаар хороолгын асуудал шиидхэхэмнай элитэ».

Вьетнамай асуудал шиидхэхэ саашанхи арга боломжо тухай хэлэхэ зуураа, Р. Никсон иигэжэ мэдүүлбэ: «гуримшуулан заһаруулха ябадал түйлахабди гээд лаб этигэнэб, тиигэжэ тоолохо дотнай болохо». «Олон америнанецууд, илангаяа залуу американецууд, өөрынгөө орондо, американ ёһо гуримда, Америкын гадаадын политикада этигэхээ болинхой» гэжэ тэрэ мэдэрбэ. Энэ ушар ехэнхидээ Вьетнамдахи дайнһаа уг унгитай гэжэ Р. Никсон тайлбарилна.

Дүтын Зүүн зүгтэ түрүүшын ээлжээнэй анхарал хандуулагдаха. Юундэб гэхэдэ, һүүлэй хоёр жэлэй турша соо энэ райондо «хэзээгүй эбдэгдэжэ магад, тогтууригүй тэнсүүри үлэнхэй» гээ.

Холбоото Штадууд «КНР-тэй хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлхэ байха гэхэ зуураа, «энэ хадаа удаан сагай хэрэг гээшэ, хүлеэгдээгүй ямаршье ушар тохёолдохогүй» гэжэ президент мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд үнгэрэгшэ суудхын турша соо түбэй хада гүбээтэ нютагуудта, Меконг мүрэнэй адагта, сэрэгэй хойто секторто — Куангчи, Тхыатхиен гэжэ провинцинуудта — хэдэ хэдэн добтолхы ябуулгануудые хээ. Патриодууд 13-дахи шоссе харгые дахинаа таһа сохижо, энэ районой хэдэн һуурин газарнуудые эзэлбэ. Сайгондо дүтэхэн үсэд шанга байлдаанууд боложо байнхай. Ноябриин 9-дэ сүлөөлэлгын хүсэнүүд Сайгонһоо зүүн хойгуур хорин километртэ дахуул сэрэгүүдэй шэбээлээд байһан газарнуудта добтолоо.

Урда Вьетнамай патриодууд түбэй хада гүбээтэ нютагтахи Контум хотодо шэбээлһэн дахуул сэрэгүүдэй гарнизониие хоёрдохи суудхэдээ артиллереэр буудажа байна.

Патриодуудай буудалгаһаа уламжалан, Дананһаа хойгуур 106 километртэ, хархис сэрэгүүдые бэлдэдэг центртэ дайсанай олон буу зэбсэг ба һомо хэрэгсэлнүүд үгы хэгдээ.

Сайгондохи сэрэгэй командованиин мэдүүлһэнэй ёһоор, һүүлэй неделиин турша соо сайгон сэрэгүүд 598 хүнөө алуулһан, 2548 хүнөө шархатуулһан байна.

Америкын Холбоото Штадууд дахуул сайгон армида зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ларалтайгаар асаржа үргэлжэлһөөр. Гансахан Таншоннятдахи агаарай-сэрэгэй баазада ноябриин 9-нэй үдэр американ транспортна 20 самолёт буугаа. Эдэнь хэдэн зуугаад тонно зэбсэгүүд ба һомо хэрэгсэлнүүдые асарһан байна. Сэрэгэй хэрэгсэлнүүд мүн баһа далайгаар асарагдана. Олон тоото истребитель, танк, хүягта машинанууд, ехэ буунууд ба һомо хэрэгсэлнүүд Сайгондо дамжуулагдаа гэжэ ЮПИ агентство мэдээсэбэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). Камбоджын патриодууд Пномпеньһээ урдуур 20 километртэ байһан правительственна сэрэгүүдтэ эсэргүү амжалтатай ябуулгануудые хэнэ. Эдэнэр хоридохи номерой шоссей харгы эзэлжэ, Пномпениин ехэ бүлэг сэрэгые хүреэлбэ.

Камбоджын ниислэлые Кампонгсам порттой холбодог 4-дэхи шоссейн участогые патриодууд хоёр неделиин туршада хинана.

НЬЮ-ЙОРК

Үндэһэ яһа баримталан газаашалгые буруушаана

ТАСС

США-гай ВМС-эй «Констеллейшн» гэжэ авианосецой экипажай 120 шахуу негр-гэшүүд тэндэ үндэһэ яһанай илгаа гарган газаашалгые болиуулха эрилтынь хангагдатар корабль дээрэ бусахаяа огтолон арсаба.

Судна дээрэ алба хэдэг негрнүүдтэ тон муу хүдэлмэри даалгана, гэхэ зуура багаханшье алдуу гаргаһанай түлөө айхабтар шангаар хэһээнэ. Үндэһэ яһатанай хоорондо хёмороо зорюута үүдхэхэ һэдэлгэ гаргана гэжэ авианосецой командирые морягууд гэмнэбэ.

БОНН

В. БРАНДТЫН ИНТЕРВЬЮ

ТАСС

Ноябриин 19-дэ болохо Бундестагай һунгалтын үеэр правительственна бүлэглэлэй партинуудай илалта түйлаа һаань, минии правительство Европодохи шахардуу байдал һулаpуулха, заһаруулха гэдэг хараа бодолоо үргэлжэлүүлхэ байха гэжэ ФРГ-гэй канцлер В. Брандт «Генерал-Анцайгер» газетын корреспондентдэ үгэһэн интервью дотороо тусхайлан тэмдэглээ. «Зүб байһанаа харуулһан политикые удаадахи дүрбэн жэлэй турша соошье сэхэ шууд баримталхаб»—гэжэ В. Брандт мэдүүлбэ.

ПАРИЖ

Һаналаа нэгэдэлгын жагсаал

ТАСС

Эльзасай калийна уурхайнуудай буһалгаалан бодоһон шахтернуудтай һаналаа нэгэдэн талархалгын жагсаал Франциин промышленна ехэ түб—Мюлуз хотодо болобо.

Энээндэ элдэб мэргэжэлтэй 6 мянга шахуу ажалшад хабаадаа.

ДЕЛИ

Гэгээрэлэй амжалтанууд

ТАСС

Инди 25 жэлэй туршада бэеэ даажа байхадаа, арадай гэгээрэл хүгжөөлгын хэрэгтэ горитой амжалтануудые түйлаа. Мүнөө республикын 86 миллион үлүүтэй багахан граждананууд һурана. Орон доторхи колледжнууд, институдууд ба университедүүдтэ 2 миллион 540 мянган студент һурадаг. Тусхай мэдээнүүдэй ёһоор, арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ зорюулагдадаг һомололгонууд һүүлэй арбан жэлэй турша соо 1.144 миллион рупиһаа 8.500 миллиондо хүрэтэр нэмээ.

БЕЙРУТ

Харата ябуулганууд үргэлжэлһөөр

ТАСС

Ливанда эсэргүү сэрэгэй харата ябуулгануудаа Израиль үргэлжэлүүлһээр. Ноябриин 8-да Израилиин бүлэг самолёдууд Ливанай агаарай дайда руу нэбтэрэн орожо, Тир, Рашидия хотонууд дээгүүр ниидэһэн байна.

Родезиндэ Ян Смит болон Англиин правительствын байгуулһан хархис гуримда эсэргүү тэмсэл үргэлжэлһөөр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: англо-родезийскэ хэлсээндэ гар табилгада эсэргүү демонстраци.

ТАСС-ай фотохронико.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ЗҮРХЭНЭЙНГӨӨ УРЯАЛААР

ЗУРАГЛАЛ

Һүнийн тэнгээр хүнэй үүдэ нээргэхэдэ, Цырен-Бал Заятуева һуга харайжа бодоод, һүлэмхихэнөөр носожо байһан лаампынгаа гол мушхаад абана. Шэлтэй лаампын гэрэлдэ ялбан ябажа үүдэеэ нээнэ. Дондогой Батын богоһо алхамсаар юундэ ерэһыень ойлгожорхибо. Тиихэтэеэ хамта колхоздоо нарайлалгын гэр бариха гэһэн нютагайнгаа залуушуулай үүсхэл дэмжэжэ, өөрөө һүхэ барижа ерэһыень һанаадхина. Цырен-Бал Заятуевнагай хубсалжа байһые обёоржорхиходоо нэгэ бага амяа даража:

— Дулмамни хүнгэрхэеэ һанаа хэбэртэй. Нарайлалгын гэртэ абаашаад ерэбэб. Дежурнатнай намайе танда эльгээгээ. Больницада оруулхаһаамни хойшо ёолохо гэншэхэ гээшэнь аргагүй. Яажа хүнгэрэгшэ ааб даа, — гэжэ хэлэхэтэеэ хамта Бата нэгэ ехээр һанаа алдаад, богоһо дээрэ һуушана.

— Ехээр һанаагаа бү зобо. Эмнэлгын газарта ерээ хадаа бараг бэзэ. Урдань гэртээ хүнгэрдэг байха үедэ ехэл хүндэ бэлэй. Ариг сэбэрые сахихын аргагүй байгаа. Түрэһэн эхэнэр бүхэнэй хүхэнь ехээр үбдэхэ. Харин мүнөө манай нарайлалгын гэртэ ерэһэн хүн бүхэн һайнаар хүнгэрдэг, — гэжэ Батын һанаа тэгшэлжэ, колхозойнгоо нарайлалгын гэр тээшэ дүгшан һагад шамдууханаар ябана. Огторгой түнэн хара хүнжэл хэдэрһэндэл, шэб харанхы. Тэнгэри нэрьежэ сахилгаална. Түрүүшын бороо хүлеэһэн энэ багай дайда юумэ шагнаархаһан мэтэ намдуухан. Орот тосхоной гудамжаар хэбтэһэн үхэрэй хибэдэһээ хибэхэнь эли тодоор дуулдана. Нарайлалгын гэртэ дүтэлхэ тумаа Батын алхам түргэдэнэ. Ута алхамтай Батын хажууда Цырен-Бал дүгшан һагад ябана.

Нарайлалгын үедэ мэдээгээ алдахаяа һанаһан залуу эхын бэе хүлһэнһөө шал нойтон болошонхой. Шүдөө зуужа, нюдаргаа зангидаад хэбтэһэн энэ басагые харахадаа, «үхэхэ түрэхэ хоёр адли» гэжэ буряад зоной хэлсэдэг үгэнүүд Цырен-Балда һанагдаад орхино. Хэды хайрлабашье, тэрэнээ мэдүүлэнгүй, юрынхидөөл адляар хоёр тарилга хээд абана.

— Бэеэ бү шангала, һула таби, — гэжэ байжа аргадана.

Үхибүүнэй хойтые һунааха, агшааха шадалтай тарилга уданшгүй өөрынхеэ хэбэ хэбэртэй.

Сүлөөтэ агаарта гараһан үхибүүн шаад байса бархиржа, алтан дэлхэй дээрэ түрүүшынгээ абяа үгэбэ. Хүбүүн түрөө. Хүл, гарайнь бажагар томонууд гээшэнь. Эхэеэ зобооһон ури найжа эхэ болоһон сагаан халаадтай, хүхюун шарайтай, хорёод наһатай эхэнэрэй урин зөөлэхэн хоёр альган дээрэ тэршэлэн байба.

Абарагдаһан эхэ баярлаһандаа, түрүүшынгээ хүбүүндэ Цырен гэжэ нэрэ үгөө бэлэй.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо хорин жэл үнгэрбэ. Мүнөө Цырен хүбүүн танихаар бэшэ, үндэр сагаан эрэ болоо. Мүн бүхы юумэн хүгжэн һайжаранхай. Энээн тухай нүхэр Заятуева иигэжэ хөөрэнэ:

— Медицинын талаар аймагнай нилээд хүгжэжэ байна. 1949 ондо Улаан-Үдын медучилищи дүүргээд ерэхэдэм, аймаг соомнай ороойдоол хоёр больница байгаа. Мүнөө Хэжэнгэ тосхонһоо гадна, Хүртэй, Чисаана, Сулхари, Дээдэ-Хэжэнгэ нютагуудта больницанууд бии болонхой. Врачнар болон фельдшернүүд арба, хори дахин олошороо.

Бага балшар наһандаа эхэ, эсэгэһээ гээгдэжэ үншэрһэн энэ басаган Совет засагай үедэ түрэһэн хадаа һанаһандаа хүрэнхэй. Долоо наһатайдаа эхэһээ гээгдээд байхадаа доктор болохо наададагаа, «Мүнхын уһа» олохо зүүдэлдэгээ һанан, үхибүүдтээ хөөрэн байдаг:

Хүн зоной элүүр энхэ, жаргалтай хүхюун ябахын тула энэ наһала зорюулһан фельдшер эхэнэр хэдэн жэлэй урда Хэжэнгын аймагай Орот тосхондо ажаллахаяа ерээ һэн. Хэжэнгэ нютагайнь хүндэтэ зон Цырен-Бал Заятуевае түрүүшынь үдэрһөө хани халуунаар угтаа бэлэй. Колхозойнгоо нарайлалгын гэрые даагшаар томилогдоо. Тэрэ гэһээр хорин гаран жэл үнгэрбэ. Энэ сагай хугасаа соо тэрэ Хэжэнгэдэ таһалгаряагүйгөөр ажаллаа, хэды олон хүнүүдые эмшэлжэ, һайн һайхан юрөөлдэнь хүртөө гээшэб.

Ород, буряадшье һаа, татар, чувашье һаа, энэ эхэнэрые хүндэлдэг, эгээл дүтын хүн гэжэ тоолодог. Табяад оной эхеэр Могсохондо ажаллажа байтарынь, Гатинтан гэжэ татар айлай 3-4 наһатай басаган ехээр үбшэлөө бэлэй. Түргэн больницада абаашаха хэрэг гараа. Теэд басаганай эхэ гэртээ үшөө хүхөөр үхибүүтэй байгаа. Тиихэдэнь Ц-Б. Заятуева Чисаанын МТС-һээ машина эрижэ, Хэжэнгын больница өөрөө абаашаа һэн. Тэрэ һүни өөрөө асарһан үхибүүтэеэ больницада хоноо. Үглөөдэрынь почтын машинада аһажа, гэртээ бусажа ерэхэдэнь, Цырен-Балай эхэ сухалтайшаг хэбэртэй байгаа.

— Баяршни бүхэли һүни бархиржа хоноо. Өөрынгөө үхибүүдые хаяжархёод, тататарай үхибүү һахижа хонохо ямар саг болоо гээшэб, — гэжэ байжа эхэнь гэмэрээд абаа һэн.

— Хэнэйшье үри адли, ород, татар гэжэ илгаруулагшагүйб. Үхибүүдээ тандаа орхёод ябахадаа сэдьхэлни амар ябагша, — гэжэ эхынгээ һанаа тэгшэлхэ зуураа: «Бидэнэрэй үедэ хэнэйшье үри адли. Яһанай илгаа гэжэ үгы болоо. Намда агууехэ ород арадай түлөөлэгшэд багаһаа хойшо һанажа ябадаг мэргэжэлыемни олгоо» гэһэн бодолнууд Заятуевагай зосоо эжэлүүдгүй ороно. Гатинтанай басаганай уһан буряад хэлээр: «намайе түргөөр гэртэмни абаашаарайгты» гэһые һанамсаараа Цырен-Бал Гатинтанай руу шамдуу гэшхэлжэрхёо бэлэй.

Үбшэн хүнэй эмшэлхэ гээшэмнай тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ. Хэн нэгэн тон хүндөөр хүнгэрхэ болохо, нүгөөдэнь аюулта үбшэндэ нэрбэгдээд, абарал эриһэндэл зобожо хэбтэхэ. Иимэ ушарта хүдөө нютагай ори ганса эмшэ эхэнэрэй туһаламжа яаха аргагүй хэрэгтэй болодог. Түрэл Хэжэнгэ нютагайнгаа Орот, Могсохон, Хэжэнгэ тосхонуудта ажаллаха зуураа, нүхэр Ц-Б. Заятуева яһала хүндэ хүшэр ушарал үзөө. Аргынгаа тулахада, заримдаа хирургынше хэхэ хүдэлмэри хээд туршаһан байна. Үбшэн хүнэйдэ ошохоёо нэгэтэшье арсадаггүй, амаралтынше үдэр байг хамаагүй, эм домоо, медицинскэ хэрэгсэлнүүдээ абаад лэ, яаралтайгаар ошодог заншалтай.

Иимэл хадаа арад зонойнгоо дунда хүндэлүүлжэ ябана бшуу. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар 1969 ондо шагнагдаа һэн.

Аймагайнгаа ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой ба партиин райкомой Хүндэлэлэй грамотануудта хүртөө.

1970 онһоо хойшо Ц-Б. Заятуева аймагайнгаа түб тосхоной больницын терапевтическэ таһагай фельдшерээр хүдэлнэ. Ажалайнгаа хажуугаар ниитын хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Поликлиникэ дотороо терапевтическэ таһагайнгаа ханын газетэ һара бүри шэнэлдэг. Холын гүүртэ, отаранууд болон полевой станууд дээгүүр медаптечкэнүүдые түхеэрэлсэдэг, санбюллетень гаргадаг, элүүр энхые хамгаалха темэдэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байна. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь тэрэниие профсоюзай месткомой гэшүүнээр таһалгаряагүй хэдэн жэлэй туршада һунгана.

Үбэшэнтэниие эмшэлхэ хүдэлмэри нүхэр Ц-Б. Заятуевада даалгагданхай. Энэ ажалдаа тэрэ нарин нягтаар хандадаг. Үбшэнтэн бүхэндэ хэгдэһэн карточканууд таһаг соонь амяарлан, зохидхоноор ябталаатай харагдана.

Цырен-Бал Заятуевна урин сагаан шарайтай, набтаршаг бэетэй эхэнэр юм. Поликлиникынгээ коридор соогуур алхалан ябахыень харахада, дүшэ гараһан хүн гэжэ хэлэхээр бэшэ. Харин миһэд гэжэ дуу гарахадань, нюдыень тойроод сугларһан уршалаанууд, бууралтажа харагдадаг болоһон һаншагынь лэ тэрэнэй наһыень гэршэлнэ.

Энэ фельдшер эхэнэр гансашье оролдосо ехэтэй байһандаа бэшэ, мүн һайн һайхан сэдьхэлтэйгээрээ олондо хүндэлүүлнэ. Тэрэ ямаршье хүндэ урин зохидоор хандадаг. Иимэ һайхан абари зангайнгаа хажуугаар бэедээ эрилтэ ехэтэй юм. Тиимэһээ Ц-Б. Заятуева нэгэнтэ бэшэ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй ба сельсоведэй депутадаар һунгагдаһан.

Цырен-Бал Заятуевнае ёһотой хүмүүжүүлэгшэ гэлсэдэг. Тиимэл хадань, Хэжэнгын больницын залуушуул тэрээндэ дуратай байгаа бэзэ. Сүлөөтэй байхыень мэдэхэдээ тэдэнэр олоороо кабинет соонь суглардаг. Тэдэнэр Цырен-Бал Заятуевнаһаа эшэн гайхангүй, һонирхоһон бүхы юумэеэ асуужа орохо. Хори гаран жэлдэ хүн зониие эмшэлжэ, дүршэл ехэтэй болоһон энэ эхэнэр залуушуулай һонирхоһон юумэндэ бүтэдэндэнь харюу үгэдэг байна.

Үнэн сэхэ, оролдосо ехэтэй ажалайнтаа түлөө Цырен-Бал Заятуевна мүн лэ гүрэн түрынгөө шан хайрада хүртэнхэй. 1970 ондо Ленин багшын зуун жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаа. Харин үнгэрһэн жэлдэ «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэһэн медальда хүртэһэн байна.

Иимэл даа. ССР Союзай эбтэй эетэй бүлэдэ түрөөд, зүрхэнэйнгөө уряалаар хуби заяагаа олоһон юрын буряад эхэнэрэй ажабайдалайнь намтар.

Н. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фельдшер Ц-Б. Заятуева.

Авторай фото.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХУРАЛДААН

Ород хэлэндэ һургаха талаар асуудалнуудые хаража үзэһэн Бухэсоюзна научна конференци октябриин һүүлэй үдэрнүүдтэ Кишинев хотодо болоо. Ороной союзна ба автономито республикануудай хэлэ бэшэгэй эрдэмтэд, багшанар, арадай гэгээрэлэй таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд, партийно-советскэ олониитын түлөөлэгшэд конференцидэ хабаадаа.

СССР-эй АПН-эй гэшүүн-корреспондент, СССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо М. И. Кондаковой, АПН-эй гэшүүн-корреспондент, национальна һургуулида ород хэлэ зааха талаар эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор Н. М. Шанскиин, АПН-эй профессор А. В. Текучевой, НИИ-гэй директорэй орлогшо профессор И. В. Баранниковай, Молдавиин ССР-эй гэгээрэлэй министр В. А. Кеердиваренкын болон бусадай элидхэлнүүд пленарна заседанинууд дээрэ шагнагдаа.

Конференциин зургаан секци дээрэ эрдэмтэд, эрдэм шэнжэлэлгын институдууд, лабораторинууд болон һуралсалай газарай хүдэлмэрилэгшэд, дүй дүршэлтэй багшанар үгэ хэлэһэн байна. Эдэнэрэй дунда Буряадайшье эрдэмтэд байгаа. «IV—X классуудта ород хэлэ заалгын методико» гэжэ секциие профессор М. Н. Мангадаев хүтэлбэрилэн, элидхэл хэһэн байха юм. Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай доцент Ж. С. Сажиновай, Ташкентын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пединститудай доцент Р. М. Очировагай конференци дээрэ хэһэн мэдээсэлнүүд хэблэлдэ гаргагдаха болоо.

Б. БУРАЕВ,
Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша.

АРБАН ЗУРГААДАХИ ҮХИБҮҮН

Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой түмэршэ дархан Юндэн-Доржо Эрхэтуевич Жаповай үнэр баян гэр бүлэдэ үшөө нэгэ гэшүүн нэмэбэ. Энэмнай бүлын 16-дахи үхибүүн, 11-дэхи хүбүүн Бадмажаб Жапов болоно.

Арбан зургаан үхибүүдэй эхэ Александра Бимбаевна Доржиева мүнөө 42 наһатай, гэрэй эзэн эхэнэр, 1963 ондо «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Жаповтанай эгээ ехэ басаган Нина 1949 ондо түрэһэн. Хадамда гаража, гурбан үхибүүтэй болонхой. Удаадахи хоёр басагадынь мүн лэ гэр бүлэ болоод, хүүгэдээ хүмүүжүүлжэ байна. Даваажаб хүбүүниинь сэрэгэй албанда. Бусадынь һурана. Һургуулида ороошьегүй үхибүүд олон.

Арбан зургаан үхибүүдэй дунда Анатолий, Александр гэжэ хоёр эхир хүбүүд бии. 1970 ондо түрэһэн ахынгаа хойноһоо гараһан Бадмажаб 5 килограмм шахуу шэгнүүртэй түрөө. Тэрэнэй түрэһэн үдэр—октябриин 23—Юндэн-Доржо Эрхэтуевич Александра Бимбаевна хоёрой үнэр баян, амгалан тайбан, эбтэй эетэй гэр бүлэдэ үшөө ехэ баяр асараа.

Б-Д. ХАПТАЕВ,
Доодо-Худанай сельсоведэй секретарь.

Үглөөгүүр. Ахын тайгада.
Д. ДУГАРОВАЙ фотоэтюд.

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИ ҮҮДЭЭ СЭЛИБЭ

Хэрээтэ нютагай үхибүүд энэ үдэрые үнинэй хүлеэжэ ябаһан байха. Хэрээтын дунда һургуулиин шэнэ байшан Агуу Октябриин һайндэрэй урда нээгдэбэ. Энэ хадаа эдиршүүлдэ хоёр дабхар һайндэр болоно. Гоё хубсаһа үмдэһэн үхибүүд стадионой уужам талмай дээрэ олоороо сугларба. Газаа хүйтэн жабартай байбашье, багашуул баяртай. Тэдэнэр жагсаалаараа ябажа, һургуулиин шэнэ байшан тээшэ ошобод. «Дружба» колхозой хүтэлбэрилэгшэд, партиин, совет органуудай түлөөлэгшэд шэнэ һургуулиин дэргэдэ тэдэнэрые угтажа байба. Һургуулиин директор Б. С. Бадмаев баяр ёһололой суглаае нээбэ. Колхозой түрүүлэгшэ Н. Б. Юмсуновта амаршалгын үгэ үгтэбэ.

— Түрэл тосхондоо уужам һаруул шэнэ һургуулитай болохо гээшэ бүхы Хэрээтэдэ ажаһуугшадай барагдашагүй ехэ баяр болоно. Юуб гэхэдэ, эхэ, эсэгэ бүхэн үхибүүдэйнгээ эрдэм шудалжа, эрхим түрүү хүнүүд боложо ябахыень үнэн сэдьхэлһээ хүсэдэг гээшэ ааб даа.

«Дружба» колхозоймнай гэшүүд үхибүүд тушаа парти, правительствынгаа үдэр бүхэнэй анхарал хандуулжа байдагые бэе дээрээ үзэжэ баясаба гээшэ.

Һургуулиие һайнаар бариһанайнь түлөө барилгашадта колхозой түрүүлэгшэ баярые хүргөөд, һурагшадые, багшанарые амаршалжа, эрхим һайнаар һуража, түрэлхидөө хододоо баясуулха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлбэ. «Межколхозстройн» барилгашад һургуулиин байшан бодхоогоо. Мүн колхозой дархашуул эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Барилгын оньһожоруулагдамал отрядай участогай начальник А. М. Варфоломеев, барилгаша Л. Савельева, нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ И. Д. Сизых, Бэшүүрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Е. Каурова гэгшэд амаршалгын үгэ хэлэһэн байна. 9-дэхи «Б» классай һурагша Г. Новокрещенных харюугай үгэ хэлэхэдээ, һургуулиин гоё һайхан байшан һайндэрэй үдэрнүүдтэ үхибүүдтэ бэлэглэһэнэйнь түлөө барилгашадта һайниие хүргөө.

Сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро колхозой түрүүлэгшэ Н. Б. Юмсунов шэнэ байшангай үүдэндэ татагдаһан улаан утаһые таһалба. Хэрээтын дунда һургуулиин түлөөлэгшэд —һургуулиин директор Б. С. Бадмаев, һуралсалай таһагые даагша А. Н. Петров гэгшэдтэ һургуулиин шэб шэнэхэн түлхюур барюулагдаа.

Эдир пионернүүд бүлэг бүлэгөөрөө алхалан, ээзн янзаар класс классуудтаа оробо.

Уужам һаруул хоёр дабхар энэ һургуулида 480 һурагша һураха юм. Физикэ, хими, ород хэлэ, литература болон бэшэшье предмедүүдээр хэшээлнүүдые үнгэргэхэ тусхай кабинедүүд эндэ бии юм. Мүн спортын зал гоё һайханаар баригдаа. Мүнөө үхибүүд спортын секцинүүдтэ ябаха, элдэб кружогуудта эрдэмээ дээшэлүүлхэ аргатай болоо.

...Һуралсалай жэлэй эхилһээр түрүүшын четверть дүүрэбэ. Амаралтынгаа һүүлээр һурагшад шэрын үнэрөөр анхилһан шэнэ класуудта орожо, партын саана һуухадаа, һайндэрэй бэлэг бариһан хүнүүдтэ үшөө дахин баяр хүргэн байхал.

В. ИЛЬИН.
Бэшүүрэй аймаг.

ШЭНЭ ТЕХНИКЭ ШУДАЛНА

Улаан-Үдын авиапредприятиин лётчигууд үдэр хоногой үнгэрхэ тума мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байдаг юм. Һаяхан эдэнэр — 30 хүн мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, эндэ шэнээр ерэһэн МИ-8 түхэлэй вертолёт жолоодохо эрхэтэй болобо. Мүн нүгөөдэ заримашуулынь АН-24 түхэлэй самолёт жолоодохо болонхой. Эдэнэрнай хэдэ бэ гэхэдэ, урдандаа жаахан самолёдуудые жолоодожо ябаһан коммунистнууд В. М. Спиридонов, Э. И. Апенько, В. И. Морозов, В. И. Оскорбин болон бусад АН-24 самолёдой командирнууд болоһон, залуу лётчигууд А. Б. Бухадеев, А. П. Абашеев гэгшэд ехэ самолёт жолоодохо болоһон байна.

Мүн МИ-8 түхэлэй вертолёт жолоодогшодой дундаһаа коммунист Л. Н. Ахметвалеев шалгарба. Тэрэ лётчигуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоходоо, шэнэ түхэлэй вертолёт жолоодожо һураха зорилго урдаа табиһан байгаа. Мүнөө тэрэ МИ-8 түхэлэй вертолёдоор арадай ажахын ашаа шэрэхэдээ экипажаараа түрүү һуури эзэлжэ, предприяти соогоо онсо шалгарба.

Коммунистнууд В. П. Подкорытов, В. И. Климкин, В. И. Ченкиров, А. Е. Алексеев болон бусад ажалайнгаа хажуугаар, богони сагай хугасаа соо шэнэ техникэ шудалаа.

«УКРОЩЕНИЕ ОГНЯ»—үргэн хэмжүүртэй, уран һайханай үнгэтэ энэ фильм Карлова Варада үнгэрһэн уласхоорондын XVIII кинофестивалиин дээдэ шан — хрустальна глобусто хүртэһэн юм.

Гурбан ондоо түүхэ—хүнэй ажабайдалай, ракетнэ техникын хүгжэлтын, манай гүрэнэй байгуулагдаһан — фильм соо нэгэдүүлэгдэнхэй. Тиин түрүүшын 5 жэлэй омогорхол — Магнитогорскһоо эхилээд, мүнөөнэй хүсэтэ ракетэнүүдэй үе хүрэтэрхи саг фильм дотор харуулагдана. Эдэ бүгэдэ фильмын гол герой—главна конструктор Андрей Ильич Башкирцевай ухаан мэдэрэлтэй, ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэйнь холбоотой.

Ленинградай Горькиин нэрэмжэтэ Ехэ драмтеатрай артист Кирилл Лавров Башкирцевай ролиие гүйсэдхэнэ. Тэрэнэй һүүлэй үедэ наадаһан фильмүүдые һануулбал, «Живые и мертвые», «Братья Карамазовы», «Чайковский», «Любовь Яровая», «Ход белой королевы» гэхэ мэтэ болоно.

Киевэй драмтеатрай артист Ада Роговцева Наташын рольдо наадана.

«БОЙ ПОСЛЕ ПОБЕДЫ». Кино харагшад «Путь в Сатурн», «Конец Сатурна» гэжэ фильмүүдтэ наадаһан артистнартай эндэ дахин уулзаха юм.

РЕСПУБЛИКЫН ЭКРАНУУДТА

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэхэдэ, американ сэрэгээр эзэмдэгдэһэн Германиин газар дээрэ үлэһэн совет тагнуулшын баатаршалга тухай тус фильм хөөрэнэ.

Артистнар Михаил Волков (гол герой), Г. Жженов, Е. Кузнецов, Л. Максакова, Г. Гай болон бусад фильмдэ хабаадана.

«БЕРЕГ ВЕТРОВ». Хэдэн жэлэй урда тээ режиссер Велье Кяспер Ааду Хинтын «Берег ветров» гэжэ романай 3-дахи номоор «Гладиатор» гэжэ кино табиһан юм. Харин мүнөө тэрэ романай 1-дэхи номоор шэнэ кинофильм найруулагдаба.

Энэ фильм дотор Тынис Тиху гэдэгэй хуби заяа шэнжэлэн харанабди. Улам ехээр баяжаха бүри хүнэй шэнжэ шарай ямараар хубилна гээшэб? Инаг дураяа, түрэһэн хүбүү, эхэеэ, Эхэ ороноо тэрэ алдана.

Республикымнай хото, хүдөөгэй клубуудта иимэнүүд шэнэ кино харуулагдаха: **«Нас четверо», «Чудак из 5 «Б», «Найди меня, Леня!»**

Тэрэшэлэн үхибүүд болон эдиршүүлдэ зорюулагдажа, урда жэлнүүдтэ гаргагдаһан фильмүүдые дэжэ таанадта дахин харуулагдана. Эдэмнай **«Нина», «Ох, уж эта Настя», «Приключение желтого чемоданчика», «Сказка о мальчише-Кибальчише», «Счастливого плавания»** болон бусад болоно.

«НАЙДИ МЕНЯ, ЛЕНЯ» гэжэ фильм тухай хэдэн үгэ хэлэе. РСФСР-эй арадай артист Николай Иванович Лебедев үхибүүдтэ нилээд олон фильм зорюулһан юм. Тэрэнэй найруулан табиһан «Федька», «Андрейка», «Зимнее утро» гэхэ мэтэ фильмүүдые абаад үзыт даа. Ямар һонин, гүнзэгы удхатай гээшэб!

Н. Лебедевэй шэнэ фильм В. Осеевагай «Динка» гэжэ туужаар найруулагдаа. Ленинградай һургуулиин һурагша Лариса Баранова Динкын рольдо наадана. Лариса кинодо түрүүшынхеэ абхуулагдаа. Эхын ролиие артистка Нина Веселовская гүйсэдхэнэ.

* * *

Совет милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаһан олон фильм табигдана. Тэдэнэй дунда **«Бриллиантовая рука», «24—25 не возвращается», «Джентльмены удачи», «Когда расходится туман», «Я, следователь»** гэхэ мэтэ фильмүүд.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Һурагшадта «Будильник» гэжэ дамжуулга. 13.40 — «Здоровье» — эрдэм таруулгын программа: 14.10— **Үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ «Чиполино» гэжэ мультфильм. 15.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киногоор аяншалагшадай клуб».

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

16.00 — 16.10 — Киноочерк «Все выше».

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

16.10 — Ород дуунуудай концерт. 16.40 — Шэтын телестудиин программа. 17.25 — О. А. Лавровтой «Следствие ведут «Знатоки» (7-дохи хэһэг). «Несчастный случай» — телезүжэг. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмтэ уулзалгануудай почто». 20.00— **Үнгэтэ телевидени.** Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Крылья Советов»—«Спартак».

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.30 — «Арадай оюун бэлиг» гэһэн телевизионно фестиваль. Хойто-Байгалай аймаг.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

20.00 — Уран һайханай фильм. «Двенадцать стульев» (2-дохи часть). 21.20 — Концерт.

НОЯБРИИН 13.
ПОНЕДЕЛЬНИК

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.00—Дамжуулгын программа. 18.05 — «Калинка» — фильм-концерт. 18.35 — «Долоон хоногой панорама» (буряадаар). 19.05 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 19.35 — «Техническэ мэдээсэлнүүд». 20.00 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал. 20.10—«Спортын дневник». 20.20 — Телеочерк. «1917 оной июль». 20.40 — Уран зохёолой концерт. 21.15 «Ровесник» гэжэ киножурнал. 21.25 — Уласхоорондын шэнжэлгэ. 21.45 — «Александр Пархоменко» — уран һайханай фильм. 23.05 — Үдэшын концерт.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«Спортлотогой» Буряадай зональна управлениин

МЭДЭЭСЭЛ

«Спортлотогой» энэ оной ноябриин 10-да үнгэргэгдэһэн 31-дэхи тиражаар иимэ номернууд шүүгээ гэбэл: 2 (автоспорт), 17 (гинастика художественная), 30 (парусный спорт), 32 (прыжки в воду), 38 (стрельба—лук), 45 (футбол).

Удаадахи тираж — энэ оной ноябриин 20-до болохо.

СПОРТ *СПОРТ* *СПОРТ*

ЛОНДОНОЙ РИНГ ДЭЭРЭ

Англиин ниислэл—Лондон хотын «Альбертхолл» гэжэ спортын зал соо боксоор уласхоорондын нүхэр ёһоной мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Россин Федерациин суглуулагдамал командын спортсменүүд Англиин боксернуудтай наадаһан байна.

Россин Федерациин суглуулагдамал командада оруулагдаһан манай нютагай хүбүүн, 1971 ондо СССР-эй чемпион болоһон, уласхоорондын классай мастер, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай багша Валерий Стрельников ба тэрэнэй тренер—багшанарай институдай доцент, РСФСР-эй габьяата тренер А. А. Атарханов гэгшэд дээрэ дурсагдаһан мүрысөөндэ хабаадалсаба.

Буряадай боксёр Валерий Стрельников гурбан раундын туршада Англиин хэдэн удаа чемпион ябаһан Д. Смит гэгшэһээ булюу һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, очкогой тоогоор илалта туйлаа.

Россин Федерациин суглуулагдамал команда энэ уулзалгаяа 8:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараба.

В. АНДРЕЕВ.

Футболистнуудай «Заря» (Ворошиловград) команда — СССР-эй 1972 оной чемпион. Түрүүшын зэргэдэ (зүүн гарһаа) — Юрий Елисеев, Владимир Старков, Виктор Кузнецов, Александр Ткаченко, Анатолий Куксов, Владимир Малыгин, Сергей Кузнецов, Владимир Абримов ба Владимир Онищенко; зогсожо байгшад — врач Александр Олейник, Вячеслав Семенов, Владимир Белоусов, Анатолий Шулженко, Александр Журавлев, Михаил Форкаш, Валерий Копий, ахалагша тренер Герман Зонин, Вячеслав Извеков, Николай Пинчук, Юрий Васенин, командын тренер Вячеслав Глухирев.

ТАСС-ай фотохронико.
В. Ун Да-синай фото.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1972 оной ноябриин 12. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательства, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02496. Заказ № 1380.